TITULUS XIV.

DOLUS.

A*Cetum. Illi autem ſpongiam &c.* Marci 15. Innuit hic Judæorum ſimilitudinem. Spongiam (ſuper cannam informem, aridam, ignibus aptam) implent aceto, ideſt, malitia, & dolo. Sanct. Hieronym. apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 15. Marci.

Arcus. Conteret arcus, ideſt, doloſas machinationes *& confringet arma*, ideſt, manifeſtas inſidias. S. Thom. in Pſ. 45.

Fovea. Ambulamus in medio trium fovearum. 1. Eſt mulier, vel luxuria. 2. Gula, & ebrioſitas. 3. Hypocritarum, & maleficorum doloſitas. Matth. 8. *Vulpes foveas habent*. S. Thom. ſ. 1. Dom. 20. Pent. *Lacum* ergo, ideſt, foveam profundam *aperuit*, ideſt, excogitavit fraudem; fovit profundè cogitando. Sanct. Thom. in Pſal. 7.

Telam ordiremini, ideſt, pravam machinationem. S. Thom. in Iſ. 30.

TITULUS XV.

S. DOMINICUS ET ILLIUS ORDO.

S. Dominicum publici, & communis boni procuratorem appellare poſſumus; ut olim Sanct. Baſilium appellavit D. Gregorius Nazianz. or. 20. Lobbetius de S. Dominico q. unicæ p. 2. §. 6.

S. Dominicus fundavit militantem Ordinem, dictum Militia Jeſu. Id. ibid.

Ante ſuam mortem audiit Dominicus cœleſtem vocem dicentem: *Euge ſerve bone, & fidelis: quia in pauca fuiſti fidelis, intra in gaudium Domini tui*. Id. ib.

P. Rho, cùm infirmi S. Dominici in Miſſa meminiſſet, vidit extra ſe raptus D. Dominicum corona aurea, redimitum, & ad inſtar Solis omni parte radiantem Bononia excedere. Id. ibid.

S. Dominicus eſt Sol, & quidem novus. Id. ib.

Beate Dominice, Pater noſter, es illa aurea porta cœleſtis Hieroſolymæ ex puriſſimo, & obryzo auro: per quam ingrediuntur in illam civitatem Dei, quicumque tua cœleſti, & Divina doctrina verè volunt uti - Tu es pretioſa gemma: quæ ſi probetur, ſemper exhibet præſtantiam inſignium virtutum cœleſtium - Tu ſanctiſſime Patriarcha, & Pater noſter, es arx, atque caſtellum munitum: & defendis, ac protegis omnes, qui tua volunt uti opera. S. Thom. in quodam ſermone habito in feſto S. Dominici coram Venerabili Virgine Marina de Eſcobar in raptu conſtituta. Vide hujus Virginis vitæ l. 4. c. 20. §. 3. Ibidem vocat Ven. hæc Virgo S. Thom. glorioſum Doctorem. Ibid. S. Thomas vocat Ordinem Prædicatorum, ſanctam Religionem.

Sol illuminans per omnia reſpexit; & gloria Domini plenum eſt opus ejus. Eccl. 42. Poſſunt hæc verba de B. Dominico exponi. Et notantur ibi duo. 1. B. Dominicus laudatur. *Sol illuminans*. 2. Ejus opus, ideſt, Ordo Prædicatorum, *gloria Domini*. Circa primum ſciendum, quod B. Dominicus dicitur Sol propter ſeptem, ait S. Thomas ſerm. in feſto S. Dominici. Vide ibid.

Eſt Patriarcha longè ſanctiſſimus: ejus Ordo religioſiſſimus. Lobbetius in procem. de S. Dom.

Deus Pater dixit Sanct. Catharinæ Senenſi dial. c. 158. Dominicus dilectus filius meus - ordinavit naviculam ſuam ordine perfecto ut videlicet attenderet ſolùm ad honorem meum, atque ad ſalutem animarum, cum lumine ſcientiæ. - Ipſe fuit lumen, quod ego Mundo gratioſè conceſſi, mediante glorioſa Maria; quæ dedit illi habitum, & ego officium (prædicandi) Ultima hæc ſunt ex cap. 34. prout citat Lobbet. ut ſuprà.

Prædicatores, ſeu Dominicani, ſunt cœleſtis verbi præcones, Evangelicæ tubæ, organa Divini ſpiritus. Labia Chriſti, cœli linguæ, ſatores æternitatis, & fideles myſteriorum Dei diſpenſatores. Lobbet. ibid.

S. Thomas eſt Apis Matina. Matinus mons eſt in Calabria Apibus abundans. Lobbet. ib.

Ordo Prædicatorum eſt ſanctiſſimus. Id. ibid.

S. David 2. Reg. 24. dicitur lucerna Iſrael. Heli ſummus Sacerdos lucerna Dei. 1. Reg. 3. S. Athanaſium ſecundam à Chriſto lucernam vocavit. S. Greg. Naz. or. 3. Doctores omnes, virique Apoſtolici dicti ſunt lucerna Dei, lucerna militantis Eccleſiæ - Sic, & S. Dominicus lucerna Dei, lucerna Eccleſiæ eſt. Lobbet. qu. unica morali de S. Dominico Lucernarum harum lux, Theophylacto eſt ratio, & diſcretio. D. Maximo, oratio, & contemplatio. Aliis Fides; nonnullis fulgor boni operis. Ardor autem charitas. Lobb. ib. D. Dominicus eſt Princeps lucerna in Eccleſiæ candelabro. Id. ib.

Abbas Joachim, qui ſeptuaginta annis antè mortuus, quàm vivere incepit S. Dominus, præſignavit SS. Dominicum, & Franciſcum, illo Zachariæ vaticinio cap. 11. *& aſſumpſi mihi duas virgas; unam vocavi decorem, alteram funiculum, & pavi gregem*. Virgam decorem dixit ſignificare Dominicum; virgam funiculum, qui ſignum eſt vitæ auſteræ, Franciſcum. Lobb. ibid.

Sol in Eccleſia Dei eſt B. Dominicus. Id. ib. §. 2.

Fuit Eccleſiæ Dominicus, quod gregi canis. Ibid.

Quaſi Stella matutina in medio nebulæ, ſic ille effulſit in templo DEI. Eccl. 50. Id. ib. §. 3.

S. Dominicus, poſtquam fuit baptizatus, apparuit in fronte illius lucidiſſima ſtella. Id. ib.

S. Dominicus eſt ſidus Sanctitatis. Id. ib.

Dominicus, & Franciſcus, ſeu gemina Eccleſiæ ſidera. Id. ibidem.

Dominici labia viſa ſunt ad inſtar alvearis, & favi mellis. Id. ib. §. 4.

S. Dominicus reformator Eccleſiæ. Sic eum adhuc parvulum Sacerdos in Miſſa, cùm ad populum ſe vertiſſet dicturus Dominus vobiſcum, loco Dominus vobiſcum appellavit. Et quamvis corrigere vellet ſæpius, numquam tamen aliud pronuntiare potuit, quàm ecce reformatur Eccleſiæ. Aderat enim tum Dominicus; ideo dicebat Sacerdos: *ecce*. Idem ib. §. 5.

Illius prædicatione plus quàm centum hæreticorum millia converſa ſunt. Id. ibid. §. 7.

Eum omnium primum voluit eſſe Fidei Inquiſitorem Innocentius III. quod & confirmavit Honorius III. Id. ibid.

Prædicatores ſunt filii Beat. Virginis. Sic ipſa eos vocavit. Idem 2. parte quæſt. unicæ de S. Dom. §. 1. Et iterum dixit B. Rho, uno ex primis D. Dominici Socio audiente, ad cœlo comites converſa: hi ſunt filii mei dilecti, in quibus mihi complacui. Id. ib.

Sanct. Dominicus dux numeroſi exercitus ſacri. Idem ibidem §. 2.

S. Dominicus detrectavit quinque Epiſcopatus ſibi oblatos. Id. ibid. §. 3.

S. Dominicus fuit commune miſerorum perfugium. Idem ibidem.

Quæ (Dominicana Familia) cum paucis Ariſtotelem ſemper coluit, & honeſtavit. P. Sfortia Pallavicinus lit. Vindicat. Soc. JESU c. 25.

TITULUS XVI.

DONA S. SPIRITUS.

C*Ollyrium. Collyrio*, id eſt, dono Spiritus Sancti, *inunge oculos tuos*. S. Thom. in 3. Apoc.

Columba. Rectè per columbas Spiritus S. chariſmata deſignantur. V. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 11. Marci.

Crateres. Sunt ibi (in tabernaculo) crateres, ideſt, diſtributiones donorum. S. Iſid. c. 48. in Exod.

Dies ſeptem. Commendatur S. Nicolaus à virtutum ſplendore, ibi, in diebus ſeptem placuit DEO. Habuit enim ſeptem dies. Diem Solis, ideſt, donum Sapientiæ: diem Lunæ, ideſt, donum Intellectus: Martis, ideſt, Fortitudinis: Mercurii, id eſt, Concilii, diem Jovis, ideſt, Scientiæ: diem Veneris, id eſt, pietatis: diem Saturni, ideſt, donum timoris Dei. S. Thom. ſerm. de S. Nicolao.

Fontes. Apparuerunt Fontes aquarum, ideſt, dona Spiritus S. S. Thom. in Pſ. 17.

Lampades ſeptem, ſunt ſeptem dona Spiritus Sancti. S. Thom. in 4. Apoc.

Læva. Per lævam dona Dei intelliguntur. S. Thom. in 1. Cant.

Lychni ſeptem. Quam (MARIAM) Zacharias Vir diviniſſimus aureum (montem) ceu candelabrum ſeptem vidit lychnis ornatum; nimirum ſeptem illis donis Spiritus S. clarum, & lucidum. S. Andr. Jeroſol. or. de ſal. Angel.

Lucernæ ſeptem. Salve lucerna ſeptupla, & toties ardens donorum ſeptem. S. Germanus Patriarcha.

Margaritæ. Spiritus S. dona ſunt tamquam margaritæ. Sacchinus p. 2. c. 2.

Oculi Sponſi, ſunt dona Spiritus Sancti. S. Thom. c. 5. in Cant. Cernit (Zacharias) lapidem, qui eſt Chriſtus ſeptem habentem oculos, ideſt, ſeptiformis ſpiritus plenitudinem. S. Iſid. lib. procem.

Oleum. Homo quidam deſcendebat &c. Lucæ 10. Quatuor miſericordiæ Chriſti hic ponuntur, quas fecit peccatoribus - tertia: gratiæ Spiritu S. infuſio. Ibi infundi oleum. Gloſſa. Chariſma Spiritus S. S. Thom. ſ. 2. D. 13. Pent.

Panes ſeptem, Marci 8. dona ſunt Spiritus S. fragmenta panum myſtici intellectus hujus ſeptimanæ. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 8. Marci.

Sportulæ. Exodi 21. dona Spiritus Sancti. S. Thom. ſerm. 2. de S. Bened.

Unguenta, dona ſunt Spiritus S. S. Thom. in 1. Cant.

E.

TITULUS I.

EBRIETAS.

C*Auſa multorum malorum*. Si dicis: utinam non eſſet vinum! Ordine paulatim progrediens optabis, nè ſit ferrum, propter homicidium; nè ſit nox, propter fures; nè ſit lux, propter calumniatores; nè ſit fœmina, propter adulterium: & ſic omnia opera tibi deſtruentur. Nè igitur ità dicas; nec vinum, ſed ebrietatem crimineris. S. Chryſoſt. hom. 58. in Matth.

Diaboli ebrietas. Ebrietas alia ſpiritualis; alia corporalis, ex nimia vini repletione. Spiritualis alia Dei, alia diaboli. Dei dicitur, Apotheoſis, ideſt, Deificatio: ebrietas diaboli dicitur metamorphoſis, ideſt, mutatio à bono in malum; vel à malo in pejus. S. Bonav. in Pſ. 22.

Filiæ gulæ. Filiæ gulæ ſunt duæ, ſcilicet gaſtrimargia, & ebrietas. - De quibus dicitur Prov. 30. *Sanguiſuga, ſunt duæ Filiæ dicentes, affer, affer* - Sanguiſuga dicitur venter. S. Bonav. diet. ſal. 1. c. 8.

Mater fornicationis. Fugiamus ebrietatem, Matrem fornicationis. S. Eph. de jejunio.

Obſidioni ſimilis. Sicut hoſtibus ſubeuntibus urbem, & obſidione facta, & perturbatione, multus efficitur tumultus. Ità fit & in anima, ſubrepente vino cum deliciis. Cui væ, cui tumultus, cui moleſtiæ contentiones, & rumores. S. Chryſoſt. hom. 54. ad pop.

Paſcua diaboli. Oves diaboli paſcuntur in prato ejus, ſcilicet in tabernacula; & tandem in Inferno. S. Vinc. Ferr. ſ. 2. f. 3. D. 1. Quadr.

Tempeſtas. Quemadmodum, cùm febris ceſſaverit, debilitas tamen inde facta diutius manet. Sic ebrietate tranſacta, effectus tamen ejus tam corpus, quàm animam, diutius exagitat. Jacet enim plerumque, tamquam tempeſtate conquaſſata navis, miſerum hominis corpus: anima verò deteſtabili cupiditate compulſa vehementer inceditur. S. Chryſoſt. hom. 58. in Matth. . Sic omnium pene bonorum jacturam ebrii patiuntur. Modeſtiam enim, pudorem, prudentiam, humilitatem; omnia hæc, quaſi naufragium paſſi, iniquitatis pelago ſubmerſerunt. Verùm multò pejora ſunt, quæ ſequuntur ebrietatem, quàm tempeſtatem. Quæ nè accidant, fugiamus, oro, hanc tempeſtatem. S. Chryſoſt. hom. 58. in Matth.

Tenebræ. Denſa caligo quædam eſt temulentia, ac tenebræ. S. Antiochen. hom. 5. de ebriet.

Variæ ebrietates. Mali inebriantur vino. 1. materialis liquoris. Epheſ. 5. 18. 2. Carnalis delectationis. Prov. 8. *Venite, inebriemur &c.* 3. Spiritualis erroris. Iſ. 19. *Et errare fecerunt &c.* 4. Divinæ punctionis. Thr. 3. *Inebriavit me abſynthio*. Item inebriantur ſancti. 1. lacrymis compunctionis. Iſ. 16. *Inebriabo te lacryma mea*. 2. Calice compaſſionis. Pſ. 22. *Calix meus inebrians quam præclarus*. 3. Incentivo amoris. Cant. 5. *Comedite, & inebriamini*. 4. Torrente felicis delectationis. Pſ. 34. *Inebriabuntur &c.* S. Thom. in 28. Iſ.

TITULUS II.

ECCLESIA.

A*Cies. Terribilis, ut caſtrorum acies ordinata*; terribilis aereis poteſtatibus in unitate charitatis, fidei, & ſpei. S. Iſidor. in Cant. Terribilis eſt Eccleſia malignis ſpiritibus; eſtque ordinata ſicut caſtrorum acies: cùm videlicet unuſquiſque Fidelis ordinem ſuum, & vocationem rectè cuſtodit. Tres enim ſunt Eccleſiæ Ordines, Doctorum, Continentium, & Conjugatorum. Quæ ſpecies in tribus viris demonſtrata eſt, Noe, Daniel, & Job. Noe enim inter fluctus arcam rexit, ſanctos Doctores ſignificat. Daniel cælebs, & caſtus continentes. Job, qui Uxorem habuit, & filios, Ordinem Conjugatorum exprimit. S. Thom. in 6. Cant.

Aer. Comparatur Eccleſia aeri: quia illuminatur per Sacram Scripturam, ſicut aer per Solem. Item, ſicut aer eſt inter cœlum, & terram; ſic Eccleſia mente eſt in cœlo, corpore in terra. S. Thom. in 9. Apoc.

Æthiopiſſa. Uxor Moyſis figuravit Eccleſiam ex Gentibus Chriſto conjunctam. S. Iſid. in Alleg. Æthiopiſſa Uxor Moyſis præfiguravit Eccleſiam ex Gentibus. S. Iren. Adv. hær. l. 4. c. 37.

Agna. Benedictus, qui Catholicam ipſius elegit Eccleſiam, veluti ſanctam Agnam - & immaculatam columbam. S. Ephr. in ſuo Teſtam.

Altare eſt, & dicitur præſepe, & ſepulchrum Domini. S. Germanus rerum Eccleſ. Contempl. Eccleſia eſt Altare, cujus ſuper unitatem debet offerri Deo omne bonum noſtrum. S. Thom. in 8. Apoc.

R. P. Andrea Spanner.

Angulus Eccleſia eſt, (Marci 12.) quaſi conjungens Judæos, & Gentiles. Theophyl. apud S. Thom. in Cat. ſup. 12. Marci.

Anna, 1. Reg. 1. Æſtimavit eam Heli temulentam. Apoſtoli ebrii crediti ſunt. Act. 2. - Spiritualiter autem Eccleſia ebria creditur - Ebria erat, non potatione erroris, ſed repletione Spiritus S. - Coram Heli Anna ſtetit: quia ſancta Eccleſia Synagogæ nullis perſecutionibus corruit. S. Greg. l. 1. c. 1. in 1. Reg.

Aquila. Pulli Aquilæ, ſunt ſubditi Eccleſiæ. S. Thom. de Sacr. c. 32.

Arbor eſt Eccleſia; cujus rami ſunt dona, quæ numerat Apoſtolus 1. Cor. 12. *Alii datus eſt ſermo ſapientiæ &c.* S. Chryſol. ſerm. 98.

Arca. Arca iſta (Noe) Eccleſiam demonſtrabat. S. Iſidor. c. 7. in Gen. Per hanc Arcam (fœderis) quam de lignis imputribilibus Moyſes fabricavit, Eccleſia Chriſti ſignificatur. S. Iſid. c. 40. in Ex. In Arca (fœd.) circumlata ſignificatur Eccleſia; in tubis autem æreis prædicatores fortes accipiuntur. S. Iſidor. c. 7. in Joſue. S. Paulus poteſt ſignificari per columbam, de qua dicitur. Gen. 8. *Quæ venit ad Arcam portans ramum olivæ in ore ſuo*. Quia enim oliva miſericordiam ſignificat, congruè per ramum olivæ accipitur nomen Jeſu Chriſti; quod etiam miſericordiam ſignificat, ſecundùm illud. Matth. 1. *vocabis nomen ejus &c.* Hunc autem ramum virentibus foliis detulit ad arcam, ſcilicet Eccleſiam; quando ejus virtutem, & ſignificationem, multipliciter expreſſit, Chriſti gratiam, & miſericordiam oſtendendo. S. Thom. in prol. ſup. ep. ad Rom. Omnes circa arcam (fœd.) incedunt, quia ab Eccleſiæ ſinu non diſcedunt. S. Iſid. c. 10. in Joſ. Eccleſia figuratur per arcam, ſicut dicitur. 1. Petri 3. quia ſicut in arca cæteris pereuntibus paucæ animæ ſalvatæ ſunt; ità in Eccleſia pauci, ideſt, ſoli electi ſalvabuntur. S. Thom. in prol. expoſ. ep. ad Theſſ. 1. Dominus ergo inhabitavit diluvium hujus ſæculi in Sanctis ſuis, tamquam in arca, ità in Eccleſia cuſtoditis. S. Aug. in Pſ. 28. Qua (Arca Noe) nemo noſtrum dubitat figuratam Eccleſiam (in qua) non includerentur omnia genera animalium; niſi in illa unitate compaginis omnes gentes ſignificarentur. Niſi fortè putamus, ſi omnia talia diluvio delerentur, defuturam fuiſſe Deo poteſtatem jubendi, ut terra ea produceret, ſicut primo verbo ejus produxerat. S. Aug. Conc. 3. in Pſ. 103. S. Eccleſia eſt Arca Noe. Ibi lata extitit, ubi beſtias habuit; ibi anguſta, ubi homines ſervavit: quia Eccleſia in carnalibus ampla eſt, in ſpiritualibus anguſta. S. Greg. hom. 38. in Evang. Quare jam non peccaverit, qui arcam Eccleſiam majorem eſſe conceſſerit. Arca quidem. Gen. 7. animalia ſuſcepit, & animalia conſervavit, Eccleſia verò animalia ſuſcipiens, eadem transformavit, ut puta: accipiter illuc introivit, & accipiter exivit, &c. S. Chryſoſt. hom. 3. de pœnit.

Arcturus. Quid namque Arcturi nomine, qui in cœli axe conſtitutus ſeptem Stellarum radiis fulget, niſi Eccleſia univerſalis exprimitur? quæ in Joannis Apocalypſi per ſeptem Eccleſias, ſeptemque candelabra figuratur. S. Greg. l. moral. 9. c. 6. Arcturus univerſalem Eccleſiam, quæ non occidit, ſignat. S. Greg. mor. l. 25. c. 28.

Area eſt Eccleſia hujus temporis - & paleam habet, & frumentum. S. Aug. præf. in 2. expoſ. Pſ. 25. Eccleſia, quæ toto orbe diffuſa eſt, palea eſt, & frumentum: palea volat; frumentum manet: ideò *in populo graviori laudabo te*. Pſalm. 34. S. Aug. Conc. 2. Pſ. 34.

Atrium. Adorate Dominum in atrio Sancto ejus; ideſt, in Eccleſia iſta, quæ eſt ſicut atrium cœleſte. S. Thom. in Pſ. 28.

Aurora. Progreditur Eccleſia quaſi aurora: quia jam ortus veri luminis Mundo poſt tenebras longæ ignorantiæ monſtratur. S. Iſid. in Cant. Filius quidem fabri Deus vocatur: ſed fabri, qui fabricatus eſt auroram, & Solem, ideſt, Eccleſiam primam, & ſequentem; in quarum figura mulier, & puella ſanatur. Marci 5. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 6. Marci. Eccleſia eſt aurora. S. Greg. in 6. Cant. Aurora Eccleſia dicitur, quæ ad lucem permutatur. S. Greg. mor. l. 4. c. 15.

Beniamin. Per Beniamin terreſtris figurabatur Jeruſalem. S. Iſid. c. 228. in Gen.

Bethlehem. Invenietis infantem. Lucæ 2. Hæc inventio fuit in Bethlehem, quæ interpretatur *domus panis*. Eccleſia enim eſt domus, in qua invenitur panis Angelorum in præſepio altaris. S. Bonav. ſ. 6. de Eccl.

Candelabrum. Septem candelabra ſeptem Eccleſias Aſiæ deſignant. Sanct. Thom. in 1. Apoc. Sancta igitur Eccleſia candelabrum ductile, & aureum eſt. Raynaudus in Candel. S. ſect. 1. c. 4.

Caſtra DEI. Apoſtolus protegebat caſtra, ideſt, Eccleſiam DEI, gladio, qui eſt Verbum DEI. S. Thom. in prol. expoſ. ſup. ep. ad Coloſſ. *Militia eſt vita hominis ſuper terram*: ideo habitacula Fidelium nomine caſtrorum figurantur. Unde Eccleſia ſimilitudinem habet caſtrorum. S. Thom. in prol. ad expoſ. ep. ad Coloſſ.

Catholica. *Una eſt Columba mea*. Una Catholica eſt per univerſum orbem diffuſa Eccleſia. S. Thom. in 6. Cant. Illa domus, in qua jubebantur Agnum Paſchalem comedere, ſignificabat Eccleſiam Catholicam. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 14. Marci.

Caulá. Eccleſiæ ſunt caulæ ovium. Sanct. Iſidor. cap. 16. in Num.

Chananæa. Ipſa mulier Chananæa Eccleſiæ ex Gentibus gerit figuram. S. Iſid. in Alleg.

Cella vinaria. Eccleſia eſt; in qua eſt vinum Evangelicæ doctrinæ. S. Thom. in 2. Cant. Cella vinaria eſt Eccleſia; ubi propinatur calidum vinum Sanguis Chriſti; ad accendendum corda dilectione Dei, & proximi. S. Thom. de Sacr. c. 30.

Civitas. Hæc Civitas, Pſ. 30. eſt Eccleſia. Hæc Civitas, Pſ. 45. eſt Eccleſia - Tria ſunt in iſta Civitate, quæ ſunt de ejus ratione - Primum eſt; quòd ſit ibi multitudo liberorum; quia ſi ibi eſt unus, vel pauci: non eſt Civitas - Et ſimiliter ſi ſunt ſervi. Et huc maximè invenitur in Eccleſia. Gal. 4. *Non ſumus ancillæ filii, ſed liberæ*. Secundum eſt, quòd habeant ſufficientiam per ſe. In vico enim non inveniuntur omnia neceſſaria vitæ Humanæ ſanis, & infirmis. Sed in charitate oportet invenire omnia neceſſaria ad vitam. Tertium eſt unitas civium - Quia ad hoc ſcilicet ab unitate civium, civitas nominatur: quia *Civitas* quaſi *Civium unitas*. Et hæc eſt in Eccleſia Joan. 17. *Ut ſint unum in nobis*. - In Civitate habitant quieſcente; in tabernaculo militans Eccleſia: quæ hìc habet pacem, ſcilicet ex DEO; & tamen patitur inquietem à Mundo. Et ideo propter primum dicitur Civitas; propter ſecundum dicitur tabernaculum. - In Civitate, & exercitu, principale eſt tabernaculum regis, vel ducis: ità in hac Civitate, ideſt, Eccleſia principale tabernaculum, eſt Corpus Chriſti. S. Thom. in Pſal. 45. Et hæc Civitas, Pſ. 47. ſcilicet Eccleſia, ſita eſt in monte Sancto ejus. Hic mons Chriſtus eſt. S. Thom. in Pſ. 47. Dominus eſt fundator hujus Civitatis - *Mons Sion latera Aquilonis*, ideſt, depoſita in latere montis Sion ad Aquilonem. Sion ſignat Judæos, Aquilo verò ſignat Gentiles idololatras. Hæc ergo Civitas eſt compoſita ex Judæis, & Gentilibus. S. Thom. in Pſ. 47. Eccleſia Chriſti Civitas regis magni; gratia plena, prole fœcunda. S. Iſid. c. 1. in 1. Reg. De qua ſcriptum eſt: *non poteſt Civitas abſcondi ſuper montem poſita*. S. Thom. c. 49. in Gen. Vigiles ſunt ſancti Apoſtoli, & cæteri Doctores Eccleſiæ; qui Civitatem, ideſt, ſanctam Eccleſiam cuſtodiunt. S. Thom. in 3. Cant. In Civitate ſunt tria magnifica, ſcilicet turres, muri, & plateæ. Quantùm ad primum, dicit: *narrate in turribus ejus*. Hieron. habet: *mirare turres ejus*. Turres ſunt ad videndum à longè. Turres ergo Eccleſiæ ſunt Prælati, & fuerunt Apoſtoli: quaſi dicat: mirare Apoſtolos, & Prælatos. Murus autem hujus Civitatis eſt Spiritus Sanctus. Et plateæ illius Civitatis, eſt debita miniſteriorum diſtributio: quoſdam enim dedit Subdiaconos, quoſdam Diaconos, quoſdam autem Sacerdotes. Eph. 4. S. Thom. in Pſ. 47. Myſticè Civitas, c. 14. Marci, Eccleſia eſt, quæ muro fidei cingitur. Homo occurrens, populus primitivus eſt: amphora aquæ, lex literæ. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 14. Marci. Eccleſia eſt Civitas ſancta Sion ſuper montem, qui abſcondi nequit. S. Aug. in Pſ. 50. Hæc Civitas, ſcilicet Eccleſia, munita turribus, ideſt, Prælatis; & muris, ideſt, Sanctis. S. Bonav. in Pſ. 48. Civitas Dei Eccleſia eſt: peccat in cœlum, qui cœleſtis Civitatis jura contaminat. S. Ambr. ſ. 15. in Pſ. 118. Murus eſt anima ſancti. Habet & Eccleſia muros ſuos; quæ jam perfectior dicit: *ego Civitas munita*. S. Ambr. ſ. 22. in Pſ. 118.

Cœlum. Cœlo latior. S. Damaſc. parall. l. 2. c. 14. Per cœlum ſerenum S. Eccleſia electorum intelligitur. Sanct. Hieron. Summ. de Eff. Dei. Eccleſia eſt terrenum cœlum. S. Germanus rer. Eccl. Contempl. Eſt cœlum, propter ſplendorem meritorum in juſtis. S. Thom. in 12. Apoc. Cœlum ſpiritualiter Eccleſia eſt; quæ in hujus vitæ nocte Sanctorum virtutibus, quaſi claritate ſiderum fulget. S. Iſid. de Nat. rer. c. 12. Eccleſia eſt cœlum, propter ſapientiæ claritatem, & vitæ ſublimitatem. S. Thom. in 4. Apoc.

Cœnaculum grande. Eccleſia magna eſt - ſtrata varietate virtutum, & linguarum. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 14. Marci.

Columba eſt Eccleſia. Arnobius Annot. in 14. Matth. In his foraminibus columba, ideſt, Eccleſia moratur, quia totam ſpem ſalutis ſuæ in Paſſione ſui Redemptoris conſtituit. S. Thom. in 1. Cant. Nullam aliam meliùs hic intelligi puto columbam deargentatam, quàm illam, de qua dictum eſt Cant. 2. *una eſt Columba*. Deargentata eſt autem: quia Divinis eloquiis eſt erudita: eloquia enim Domini dicuntur argentum. S. Aug. in Pſ. 67.

Columna. Eccleſia Dei vivi eſt columna veritatis, & firmamentum. S. Bonav. Opuſc. lumin. ſ. 1.

Conſervi. Per conſervos. Matth. 18. intelligitur Eccleſia; quæ illum ſolvit, & ligat. S. Aug. de qu. Evang. l. 1. apud S. Thom. in Cat. ſup. 18. Matth.

Corona. *Poſuiſti in capute ejus Coronam*, ideſt, Eccleſiam. S. Thom. in Pſ. 20. In manu, ideſt, in protectione, - myſticè Eccleſia quaſi corona Filii Dei. S. Thom. in 62. Iſ.

Cornu. Poteſt per cornu regni ejus, videlicet Eccleſia, ſublimitas deſignari; de quo 1. Reg. 2. & Luc. 1. quia profectò cornu erectum, & plenum oleo dicitur: quia Eccleſia cum ſublimitate poteſtatis extendit viſcera miſerationis. S. Greg. l. 6. c. 3. in 1. Reg.

Corpus. Apoſtoli ſunt barba Corporis Chriſti, quod eſt Eccleſia. Iſid. in 13. Levit. Eccleſia eſt Corpus Chriſti. S. Germanus cit. Eccleſia dicitur Corpus ad ſimilitudinem unius hominis. Et hoc dupliciter: ſcilicet, & quantùm ad diſtinctionem membrorum. Eph. 4. *Dedit quoſdam quidam Apoſtolos &c.* & quantùm ad ſervitia: quæ licèt ſint diſtincta; tamen unum alteri. S. Thom. in 1. ad Coloſſ. lect. 5. Ipſe S. Thomas Aqu. fuit una lux ardentiſſima; quæ non ſolùm in Ordine ſuo reſplenduit; verùm etiam in Corpore myſtico militantis Eccleſiæ, tenebras hæreſum, ac errorum extinxit. Apud S. Cathar. Sen. tr. 6. c. 158.

Currus DEI. Eccleſia currus eſt Dei, quæ regenda eſt gubernaculis Chriſti. S. Ambr. ſ. 2. in Pſ. 118.

Depoſitorium eſt dives - ubi omnis, quicumque velit, ſumat ex ea potum vitæ. S. Iren. l. 3. c. 4.

Diſcus monſtratus Petro. Act. 10. ſignificat congregationem omnium nationum in Eccleſia. S. Iſid. c. 7. in Gen.

Domus. Domus Domini ſpiritualis eſt duplex; & tertia eſt materialis, ſcilicet Eccleſia: in qua morari ſalutiferum eſt. - Nam in ea excitatur animus hominis ad devotionem. Domus ſpiritualis Dei, eſt Eccleſia militans - alia eſt Eccleſia triumphans 2. Cor. 5. *Si terreſtris domus &c.* S. Thom. in Pſ. 26. Aſcendimus adhuc Dominicum montem, & ad Domum Dei Jacob, quæ eſt Eccleſia Dei vivi. S. Ildefonſ. de Virgin. B. V. c. 4. Introducite me in Domum vini: quod proinde eſt, acſi diceret: introducite me in Domum Eccleſiæ. S. Joan. Damaſcen. or. 2. de Nativ. B. V. *Ut inhabitem in Domo Domini*, hoc eſt, in Eccleſia: *in longitudine dierum*, ideſt, ſpiritualiter per gratiam, & in cœlo per gloriam. S. Thom. in Pſ. 22. Extra hanc domum, ideſt, Eccleſiam nemo ſalvatur. S. Iſidor. cap. 7. Joſ. Per Domum, Iſ. 6. Eccleſiam triumphantem (exponit Sanct. Hieron. ſignificari) Eccleſiam triumphantem, quæ plena eſt gloria ejus; per templum, Eccleſiam militantem; quæ plena eſt miraculis, vel Angelorum agminibus, quaſi cuſtodibus. Sanct. Thom. in 6. Iſ. Myſticè domus (de qua Marci 3.) ad quam veniunt, primitiva eſt Eccleſia: turbæ, quæ impediunt panem manducare; peccata, & vitia ſunt. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 3. Marci. Homo, qui peregrè proficiſcens reliquit domum ſuam, Chriſtus eſt: qui ad Patrem poſt Reſurrectionem ſuam victor aſcendens, Eccleſiam corporaliter reliquit: quam tamen numquam Divinæ præſentiæ præſidio deſtituit. Ven. Beda apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 13. Marci. *Dominus Domus*, Marci 14. Petrus Apoſtolus eſt; cui Dominus Domum ſuam credidit; ut ſit una fides ſub uno paſtore. Sanct. Hieron. apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 14. Marci. In ſola domo Heber, quæ antea fuit, lingua remanſit. Nunc quoque in ſola Eccleſia, quæ eſt Domus Chriſti, unitam eſſe Confeſſionis, & fidei pacem, agnoſcimus. Sanct. Iſidor. cap. 9. in Gen. Domus hominis habentis duos filios, plena ſymphonia, & choro, eſt Eccleſia. Sanct. Chryſolog. ſerm. 5. de fil. prod. *Et regnabit in Domo Jacob in æternum*. Ecce Sacramentum Euchariſtiæ. Ecce Eccleſia dicitur Domus Jacob; in qua eſt luctandum contra diabolum per humilitatem. S. Vinc. Ferr. de Incarn. Filii Dei. Eccleſia eſt Domus Sapientiæ ſeptem columnis, ideſt, chariſmatibus inſignita. Innocentius Papa de Sacrificio Miſſæ lib. 3. cap. 5. Eccleſia eſt Domus, quam Deus ædificavit; priuſquam ædificaret, priùs in mente diſpoſuit: quia prædeſtinavit, prævidit, lapides convexit Patriarchas, fundamentum poſuit Chriſtum; ſtruxit parietes duos geminum populum, cujus angulus Chriſtus eſt. Sanct. Bonavent. in Pſalm. 5. Tectum appoſuit ſingulis diebus, quando homines juſtificat, complendo numerum prædeſtinatorum. Idem ibidem. Videtis Dominum Jeſum ſimilem capreæ, aut hinnulo cervorum ſuper montes Bethel. Salit enim ſuper Eccleſiam, quæ eſt domus panis; eò quòd Fidelium corda confirmet. - *Vox turturis audita eſt*; quia invenit ſibi nidum: Eccleſia enim Domus eſt caſtitatis. Sanct. Ambroſ. ſerm. 6. in Pſal. 118. *Ingreſſus Domum Phariſæi*. Luc. 7. Quam domum? Synagogam. - In Synagoga tunc accubuit, quando occubuit, Chriſtus. - *Ecce mulier*. Quæ? Eccleſia. *In Civitate peccatrix*. Civitate qua? illa, de qua Propheta: *quoniam facta eſt meretrix &c.* Iſ. 1. In Civitate ergo perfidiæ ſepta muris, ſuperbiæ turribus communita, diſtincta iniquitatum plateis, obſervata contradictionum portis, depicta doli fucis, indurata ſilicibus uſurarum, negotiorum doloribus aggravata, infamata lupanaribus, ideſt, idolorum templis. Mulier hæc, ideſt, Eccleſia, graviſſimum trahebat reatum

ex tanta præcedentium colluvie peccatorum. - Stat retro, non loco, ſed tempore; inhæret ejus veſtigiis, ut ſequatur. Sanct. Chryſol. ſ. 95.

Eſther. Hæc eſt Eſther, quam *Rex amavit ſuper omnes mulieres*. S. Thom. in 12. Apoc.

Eva deſignat Eccleſiam factam per myſterium lavacri; quod de latere morientis Chriſti profluxit. S. Iſid. in Alleg. Hæc eſt Eva Mater omnium viventium - Mater viventium eſt de coſta, ideſt, virtute Chriſti in Cruce pendentis, & dormientis facta. S. Ambr. l. 2. in Luc.

Ferculum, S. Eccleſia eſt ferculum, Cant. 3. quia ipſa fert animas ad cœlum. Ligna ex quibus conſtat, imputribilia, ſunt fortes mentes: columnæ argenteæ, ſancti Doctores, & Prædicatores. S. Greg. hom. 15. in Exod. Ferculum Salomonis eſt Eccleſia. S. Iſid. in Cant. S. Thom. c. 3. in Cant.

Filia Pharaonis, quæ Moyſen expoſitum ad ripam fluminis colligit, Eccleſia gentium eſt; quæ Chriſtum ad flumen ſalutaris lavacri reperiit. S. Iſid. in Alleg. Eſt filia Principis, ideſt, Chriſti. S. Iſid. in Cant. Vaſculum, in qua Pharaonis filia, id eſt, Eccleſia, Moyſen invenit, ideſt, Chriſtum; ſignificat corda Sanctorum. S. Iſid. c. 5. in Ex.

Firma. Non ſunt tot in orbe hæreſes contra Eccleſiam, quot ſunt teſtimonia legis pro Eccleſia. S. Aug. in Pſ. 147.

Firmamentum. Per lucem intelligitur Chriſtus, per firmamentum Eccleſia deſignatur. S. Thom. in Pſ. 47.

Fons. Hæc ipſa Eccleſia eſt Fons ſignatus. S. Thom. in c. 4. Cant. Fons hortorum, puteus aquarum viventium. S. Iſidorus in Cant.

Formoſa. *Nigra ſum*, loquitur Eccleſia ad ſanctas animas, quia perſecutiones patior; *ſed formoſa* ſum virtutibus. S. Thom. in 1. Cant.

Haſtile candelabri. Ex. 25. eſt Eccleſia: quia inter tot adverſa libera ſtat. Calami autem, qui de haſtili procedunt, Prædicatores ſunt. S. Greg. hom. 6. in Ezech.

Hæmorrhoiſſa iſta, Eccleſia eſt: quæ primi hominis vulnerata peccato, tota fluebat ſanguine; tota originaliter decurrebat in mortem. S. Chryſol. ſ. 35. Mulier ſanguine fluens, Eccleſia eſt congregata de Gentibus. V. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 5. Marci.

Hæreditas Chriſti dicitur Eccleſia propter tria: quia eam poſſidet. Joan. 4. 10. *Habeo alias oves, &c.* Quia eam colit. Jerem. 1. *Ego poſui te, ut evellas, &c.* Quia, ſicut hæreditas, paſcit Dominum ſuum. Joan. 4. *meus cibus eſt, &c.* S. Bonav. in Pſ. 2.

Hydria. Nuptiæ conjunctio Chriſti eſt, & Eccleſiæ: hydriæ autem ſeptem lapideæ Eccleſias ſeptem ſuper petra fundatas demonſtrant. Arnob. Annot. ſup. 2. Joan.

Jacob. Eccleſia perſecutionibus afflicta, figurata fuit in Jacob, quem perſecutus eſt Eſau. Sanct. Iren. Adv. hær. lib. 4. cap. 38. Per Jacob Luc. 1. intelligitur Eccleſia, tam ex Judæis, quàm ex Gentibus congregata. S. Haymo hom. de Annunt. B. V.

Jahel, quæ de ligno tempora ejus transfodit (ſcilicet Syſaræ, qui fuit typus diaboli, prout dicit. S. Iſidorus) Eccleſiæ typum expreſſit: quæ per vexillum Crucis diaboli imperium interfecit. Sanct. Iſidor. in Alleg. Jahel, iſta alienigena, in cujus manu victoria facta eſt, figuram tenet Eccleſiæ ex Gentibus congregatæ. Jahel enim interpretatur *Aſcenſio*: quia per Eccleſiam aſcenditur ad cœlum. Iſta palo, ideſt, clavo Syſaram hoſtem interficit, ideſt, ligni Crucis acumine, & virtute, diabolum interemit: quod Barac, ideſt, prior populus per legis præcepta facere non potuit. Sanct. Iſidor. cap. 2. in Judic.

Jeruſalem. Eccleſia præſens Sion, ideſt, *ſpeculatio*. Futuri ſæculi Jeruſalem, ideſt, *viſio pacis*, dicitur S. Iſidorus Orig. lib. 8. cap. 1. Te (MARIAM) Filiæ Jeruſalem, ideſt, Eccleſiæ viderunt. Sanct. Joan. Damaſc. or. 1. de dorm. Virg. Muri cœleſtis Jeruſalem, ſcilicet Eccleſiæ, ſunt munimenta æternitatis, & immortalitatis, quam conſecuti ſunt Sancti per Chriſtum: - Muri præſentis Jeruſalem, ſcilicet Eccleſiæ, ſunt Sacramenta, Gratiæ, & Doctores. Sanct. Thom. in Pſal. 50.

Iſaac typus Eccleſiæ, Iſmael Judæorum. S. Iſidor. cap. 13. in Gen.

Iſſachar Eccleſiæ typum tenuit; quæ ſubjecit humerum ſuum ad crucis onus portandum. S. Iſid. in Alleg.

Introitus vitæ hæc eſt. S. Iren. Adv. hær. l. 3. c. 4.

Lazarus adjutus interpretari dicitur. Et gerit typum Eccleſiæ DEI; quæ ſemper confiteri debet, adjutorio ſibi opus eſſe. S. Aug. Enarrat. in Pſ. 69.

Lectulus Salomonis, quamvis - ſuperna requies accipi poſſit probabiliùs præſens accipitur Eccleſia. Sanct. Thom. in 3. Cant.

Libanus. De hoc Libano, hoc eſt, Eccleſia, fluunt aquæ doctrinarum cœleſtium. S. Thom. in 4. Cant. In turri Libani, ideſt, in firmitate Eccleſiæ. S. Iſid. in Cant.

Lilium. Pulchrè lilium dicitur Eccleſia. Sicut enim lilium fulget, ità etiam ſplendent opera Sanctorum. Pulcherrimè etiam dictum eſt lilium convallium: quia in humilibus magis elucet gratia; ſed hoc lilium in medio ſpinarum, hoc eſt, inter Judæos, & hæreticos, hoc eſt, inter ſollicitudines hujus ſæculi; quæ mentem, animumque hominis compungunt, poſſumus etiam aliter accipere. Quia ſicut lilium inter ſpinas eminet; ità ſuper omnes Conventus Eccleſia refulget. S. Ambr. ſ. 5. in Pſ. 118.

Linteum Petri. Quid eſt, manducat? in corpus trajicit. Hoc agit Eccleſia per Sanctos. Eſurit, quos lucrari vult, & quos lucrata fuerit aliquo modo, manducat quodammodo. Cujus perſonam gerebat Petrus; quando ei de cœlo ſubmiſſus eſt diſcus plenus omnibus animalibus, - quibus omnes gentes ſignificantur. Præfigurabat Dominus Eccleſiam; quæ omnes gentes erat tranſvoratura. S. Aug. expoſ. 2. in Pſ. 30.

Locus DEI eſt. S. Damaſc. Orth. fid. l. 1. c. 16.

Lucerna, Candelabrum in figura Chriſti, cum lucernis ſeptem, quæ ſunt Eccleſiæ. S. Iſid. lib. proœm. Hæc eſt lucerna Chriſti bajulans lumen. S. Iren. Adv. hær. l. 5. c. 20.

Luna Jericho ſignat Eccleſiam, Jericho interpretatur *Luna*. Eccleſia rectè facit curſum Lunæ. 1. fuit ut Luna nova tempore Apoſtolorum, & ſtricta; & tunc ſimpliciter ibant Chriſtiani. 2. Creſcens tempore Martyrum. 3. Plena tempore Sanctorum Doctorum. 4. Fui minuens tempore, quo Religiones Prædicatorum, & Minorum, cœperunt. 5. Modò (1420.) eſt gyrans - quia nulla obedientia exhibetur Papæ, dicentibus quibuſdam; quòd Papa ſit ſupra Concilium; aliquibus è converſo. 6. Ecclypſabitur tempore Anti-Chriſti. Sanct. Vinc. Ferr. ſerm. 1. de S. Dominico. Comparatur Eccleſia militans Lunæ. Sanct. Bonav. Opuſc. lum. ſerm. 20. Sicut Luna eſt filia Solis, & recipit lumen ab eo; ſimiliter militans Eccleſia à ſuperna Jeruſalem. Unde dicit eam Apoſtolus Matrem noſtram, quia eſt Mater influentiarum, quibus efficimur Filii DEI. Idem ſerm. 22. Ipſum (Chriſtum Joſeph) excellentia Sanctorum in Solis nomine; & Eccleſiæ claritas ſub imagine Lunæ; & omnium numeroſitas populorum in figura Stellarum adorant. S. Iſidor. cap. 30. in Gen. Luna eſt Eccleſia. Cant. 6. *pulchra ut Luna* Claritas Lunæ eſt à Sole, claritas Eccleſiæ à Chriſto. Item medius Lunæ globus eſt clarus, & medius obſcurus: ſic in Eccleſia aliqui ſunt clari, aliqui obſcuri. S. Thomas in Pſal. 10. *Pulchra ut Luna*: quæ Sole Juſtitiæ illuſtrata noctem Mundi illuminat. S. Iſidor. in Cant. Eccleſia eſt Luna, quæ in quibuſdam membris patitur ecclypſim. S. Thom. in 6. Apoc.

Machabæa. In Matre Machabæorum figurata eſt Eccleſia. S. Iſid. in lib. Machab. Eccleſia eſt Machabæa. S. Aug. Conc. 2. in Pſal. 68.

Magdalena, *Martha* ſignificat Eccleſiam in hac vita, - Maria demonſtrat eandem Eccleſiam in futuro ſæculo requieſcentem. S. Iſid. in Alleg. Myſticè Simon leproſus Mundum infidelem primò, & poſtea fidelem ſignificat: mulier autem cum alabaſtro Eccleſiaſticam fidem. - Domus impleta odore, cœlum, & terra, eſt: fractum alabaſtrum, carnale deſiderium eſt; quod frangitur recumbente Chriſto, ideſt, humiliante ſe; ut eum tangeret fides peccatricis. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 14. Marci. Magdalena Eccleſiæ figuram gerebat. S. Aug. ſ. 150. de temp.

Magna. Eccleſia eſt magna dilatatione, poteſtate, dignitate. S. Thom. in Pſal. 21. *In Eccleſia magna*, ideſt, in Eccleſia Catholica; quæ magna eſt poteſtate, & firmitate. Matth. 16. *Portæ inferi, &c.* - Et magna diffuſione. Malach. 1. *Ab ortu Solis uſque ad occaſum, &c.* S. Thom. in Pſal. 39. Quid eſt, quod addit *magna*? niſi quia fuit antè non magna? Quæ eſt magna, niſi de totius orbis terrarum partibus congregata? S. Iſid. in Pſ. 39.

Malogranatum eſt, habens intrà ſe per granorum numerum multitudinem populorum. Sanct. Iſidor. caput 11. in Num.

Malum punicum, ipſa Eccleſia: quia dum multos populos in unitate fidei nutrit, quaſi multa grana ſub uno cortice ſtringit. S. Greg. M. in 4. Cant.

Maria. Eccleſiam ſignificat: quæ cùm ſit deſponſata Chriſto, Virgo nos de Spiritu Sancto concepit, Virgo etiam parturit. S. Iſid. in Allegor. Iſtæ (Mariæ, Joan. 20.) tenent pedes Chriſti; quæ in Eccleſia typum prædicationis Evangelicæ tenent; & merentur ex curſu. S. Chryſol. ſerm. 76. Denique eadem Maria poſtea & vadit, & nuntiat; ſed jam non fœminam, ſed Eccleſiam geſtans: ut ibi ſicut fœmina taceat, hic ut Eccleſia enuntiet.

Martha, & *Maria*; Eccleſia, & fides intelliguntur. Arnob. Annot. in 4. Joan.

Menſa poſita Ex. 43. pacis, & fidei Eccleſiæ geſtabat typum. S. Iſid. c. 43. in Ex.

Meridies. *Ubi manes in meridie?* Meridiem noſtri eſſe Eccleſiam; quæ tenet Chriſtum; & tu eum in noctibus quæris? Mihi matutinus eras, cùm adhuc crederem; ſed non credebam plenè. S. Ambr. ſ. 2. in Pſ. 118.

Mons. Cur eam Scriptura montem appellavit? quia everti non poteſt. Cur petram eandem vocat? quia labefactari, &

corrumpi nequit. S. Damaſc. parall. l. 2. cap. 14. Myſticè in monte, & tabernaculo, Eccleſia deſignatur præſens, vel Eccleſia cœleſtis. S. Thom. in Pſal. 42. Mons Oliveti fructiferam deſignat S. Eccleſiæ celſitudinem. V. Beda apud Sanct. Thom. in Cath. ſup. 13. Marci. Eccleſiam montem appellat, propter eminentiam, & firmitatem. S. Aug. in Pſal. 2. Sanctus mons ejus ſancta Eccleſia ejus. Mons ille eſt, qui crevit ex minimo lapide. Dan. 2. ut impleret univerſam faciem terræ. S. Aug. in Pſal. 42.

Mulier. Ipſa Mulier Chananæa, Eccleſiæ ex gentibus gerit figuram. Sanct. Iſidor. in Allegor. quæ tamquam canis quærebat micas de menſa Dominorum, ideſt, ſatiari doctrinis Apoſtolorum, & Prophetarum. Id. ibid. Mulier quæ perditam reperit drachmam, Eccleſia eſt. Id. ibid. Mulier, quæ 18. annos infirmitatem habens à Domino curata eſt, Eccleſiæ typus eſt. Id. ibid. Mulier adultera, quæ offertur à Judæis Domino lapidanda, eſt Eccleſia ex Gentibus: quæ priùs Relicto DEO in idolis fuerat fornicata. Id. ibid. Mulier, quæ Caput Domini unxit unguento, Eccleſia eſt. Id. ibid. Mulier profluvium ſanguinis converſa, Eccleſia - veſtimentum autem ejus, quod tetigit, Corpus Chriſti eſt. Duodecim anni, Apoſtolorum numerum demonſtrant. Arnob. cap. 13. in Matth. *Mulier amicta Sole*, ideſt, Eccleſia induta, ſive ornata, Chriſto illuminante. Dicitur mulier: quia ſcientia Verbi Divini generat filios Sponſo ſuo. Sanct. Thom. in 12. Apoc. Mulier iſta, quæ fermentum accipit, & abſcondit, mihi videtur Eccleſia, de diverſis Gentibus congregata. Hæc tollit fermentum, intelligentiam ſcilicet Sacrarum Scripturarum. Sanct. Hieron. apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 13. Matth. *Mulier amicta Sole*, Apoc. 12. Hæc authoritas ad literam intelligitur de Eccleſia. Eſt amicta Sole, ideſt, Chriſto ex claritate fidei, quam ipſe prædicavit - *Luna*, ideſt, ſcientia Philoſophiæ, *ſub pedibus ejus*, & non ſuper caput: quia in factis fidei nullus debet ſe regere per Philoſophiam - Quia Philoſophi ſunt ſicut ſervitores, qui neſciunt ſecreta Regis, ſicut conſiliarii. - *Et in capite Corona Stellarum duodecim*, ideſt, duodecim articulis fidei fabricata. 2. Tim. 4. *Bonum certamen - repoſita eſt Corona*. Sanct. Vinc. Ferr. ſerm. 13. de 5. Coronis. Ego hanc mulierem. Joan. 4. Eccleſiam eſſe puto de gentibus congregatam; quæ, & tranſactis annis quinque millibus, cùm in ſexto milleſimo anno idolorum fornicationibus ſubjaceret; omnem ignominiam ſuam, adveniente Chriſti fonte, purgavit. S. Ambr. ſerm. 31.

Navis. Eccleſia Chriſtiana eſt ſicut navis trium coperturarum: 1. eſt inferior Religioſorum, ſicut coopertura inferior eſt ſecreta; ſic religioſus debet eſſe ſecretus in clauſtro. 2. Signat ſtatum Presbyterorum - in media ſtant merces. Sic in manu Presbyterorum ſtant merces paradiſi, ſcilicet Sacramenta. 3. Eſt ſtatus Laicorum; qui vadunt hinc inde per Mundum. Sanct. Vincent. Ferr. de Petro Apoſt. Meritò ſpumoſis fluctibus Evangeliſta refert fuiſſe navem repletam: cùm tot pene hæreſes Eccleſia patiatur, quot Divinæ legis legimus eſſe quæſtiones. Eccleſia eſt navis Marci 4. plena fluctibus, hoc eſt, hæreſibus: Sanct. Chryſolog. ſerm. 21. Conſiderandum, quot quatuor genera hominum navibus utuntur: videlicet piſcatores, bellatores, negotiatores, viatores. Sic eſt Eccleſia navis piſcatorum in prædicatione, navis bellatorum in tentatione, negotiatorum in operatione, viatorum in peregrinatione. Sanct. Bonav. ſerm. 2. D. 3. Epiph. Aſcendit Chriſtus in Petri navem. Hæc eſt illa navis, quæ adhuc ſecundùm Matthæum fluctuant, ſecundùm Lucam repletur piſcibus: ut & priora Eccleſiæ fluctuantis, & poſteriora exuberantis, agnoſcas. Sanct. Ambroſ. lib. 3. in Luc. Mare ſæculum eſt: navis, in quam Apoſtoli aſcenderunt, Eccleſia eſt - Ventus autem contrarius, diabolus. Arnob. Annot. in 18. Matth. Per hanc unam navem ſignificatur Eccleſia; quæ eſt una unitate fidei, & Sacramentorum. Sanct. Thomas in 6. Joan. lect. 3. Naviculam iſtam Matth. 14. Eccleſiam cogitate; turbulentum mare, hoc ſæculum. Sanct. Auguſt. ſerm. 14. de Verb. Dom. apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 14. Matth. Navicula, de qua Matth. 14. ſignificat Eccleſiam. Turba autem audiens, Dominum de civitate ſequitur in deſertum; de Synagoga videlicet ad Eccleſiam tendens. Sanct. Hilarius apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 14. Matth. Præfiguravit hæc navis. Marci 4. Eccleſiam in medio nationum ædificandam. Ved. Beda apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 4. Marci. Perverſitas hæreticorum, tentatio dœmonum, crudelitas tyrannorum, malignitas falſorum Chriſtianorum, ſunt quatuor venti, quibus navicula Petri agitur. Sanct. Thom. ſerm. 2. Dom. 2. Epiph. Navicula Domini in mari deſerviens, Eccleſia eſt de gentibus congregata. Sanct. Thom. in Cat. ſup. 3. Marci. Nos habentes pro nave Eccleſiam, pro gubernaculo Crucem, pro gubernatore Chriſtum, pro prora Patrem, pro vento Spiritum S. pro velo gratiam, pro nautis Apoſtolos, pro navigantibus Prophetas, pro mari vetus Teſtamentum, & novum; committamus nos pelago profundo, ad perquirendum in Scripturis Divinis margaritam latentem. S. Chryſoſtom. hom. de Cruce.

Nuptiæ. Per Nuptias. Matth. 22. quia malos, & bonos continebat, Eccleſia ſignificatur. Sanct. Gregor. hom. 38. in Evang.

Oculus. Ipſa Eccleſia eſt oculus cœco: quia per virtutem lucet: ipſa pes claudo; quia per adjutorium continet. S. Greg. mor. l. 19. c. 20.

Pallium Chriſti jam dicta ejus Eccleſia intelligitur. S. Hier. Summa de Eſſent. DEI.

Palma Eccleſiam ſignificat. S. Thom. in 2. Cant.

Panis. Sicut ex multis granis puris conficitur unus panis; ſic ex multis Fidelibus puris, à culpa mortali mundis, & vinculo charitatis unitis, Eccleſiaſtica unitas conſiſtit. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 9.

Paradiſus eſt in hoc Mundo plantatus. S. Iren. adv. hær. l. 5. c. 20. Paradiſus Eccleſia eſt. S. Iſid. cap. 3. in Gen. Eccleſia militans eſt paradiſus. S. Thom. in 2. Apoc. Eccleſia Dei eſt paradiſus in quo ſunt viri flores roſarum, & lilia convallium, humilitatis violæ, cypri cum nardo, nardus, & crocus, fiſtula, & cinamomum, myrrha, & balſamum, cum univerſis optimis, & primis unguentis. Eſt & corporaliter Dominus Angelorum flos virgulæ, virgunculæ ſacratiſſimæ; ad cujus odorem reviviſcunt mortui. Author vitæ. S. Hermanni c. 15. Eccleſia materialis eſt paradiſus; in qua loco Serpentis eſt Chriſtus reducens, loco Evæ Eccleſia, loco Adam ſeduli populus fidelis. Chryſoſt. hom. de regreſſu ex Aſia Conſtantinopolim.

Petra. Petrus à petra; petra verò Eccleſia. Ergo in Petri nomine figurata eſt Eccleſia. Et quis ſecurus eſt, niſi qui ædificat ſupra petram? S. Aug. tract. 7. in Joan. apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 1. Joan. Cur eam Scriptura petram vocat? quia labefactari, & corrumpi nequit. Sanct. Damaſcen. parall. l. 2. cap. 14.

Petrus. Calcat & Eccleſia (ſuperbos ſignatos per fluctus, quos Petrus calcavit, Matth. 14.) nam ipſa eſt Petrus. Sanct. Aug. in Pſal. 100. Eccleſiæ typus Petrus Apoſtolus. S. Aug. Conc. 13. in Pſal. 118. Petrus perſonam Eccleſiæ geſtat. S. Iſid. in Alleg.

Polymita tunica, quam ei fecit pater, varietatem populorum ex omnibus Gentibus in Corpore Chriſti congregatam ſignificavit. S. Iſid. c. 30. in Gen.

Porta. Myſticè in monte, & in tabernaculo, Eccleſia deſignatur præſens, vel cœleſtis; & hæc Eccleſia dicitur porta cœli. S. Thom. in Pſ. 42.

Portus, eſt Eccleſia. Portus animarum Eccleſia eſt. S. Damaſc. parall. l. 2. c. 14.

Populus Iſrael. Sicut ille populus per mare rubrum Salvatus eſt Pharaone demerſo; ità Eccleſia gentium per Baptiſmum de diaboli ſervitute liberata eſt; & ad veram repromiſſionis terram, Evangelicam libertatem introducta. S. Thom. in Pſ. 32.

Profundum. Quid per profundum, Job 41. niſi ſancta Eccleſia figuratur? funda namque, dum in gyrum mittitur, ſicut de illa lapides exeunt, quibus adverſariorum pectora feriantur: ità S. Eccleſia, dum volubilitatem temporum, per tribulationum circuitum ducitur, fortes ex illa viri prodeunt, quibus iniquorum corda tunduntur. S. Greg. l. 34. c. 6.

Pullus, de quo Gen. 49. eſt Gentilis populus ad Chriſtum converſus. Vinea eſt Eccleſia; Aſina eſt Synagoga. Pullus; aſinæ ipſius altiore ſenſu intelligi queat ſanctiſſima Eccleſia. S. Joan. Damaſc. or. 2. de Nat. B. V.

Puppis. Myſticè puppis eſt Eccleſiæ initium. Cervical Corpus Domini eſt; cui Divinitas, ſicut Caput, inclinata eſt. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 4. Marci.

Raab figuram habet Eccleſia. Sanct. Iſidor. in Alleg. Raab typum tenet Eccleſiæ: quæ de extraneis, atque alienis Gentibus congregata eſt; quæ antea vivens in deſideriis carnis fornicabatur in idolis. Sanct. Iſidor. cap. 2. in Joſ. Ipſe Chriſtus accepit Raab, ideſt, Eccleſiam de Gentibus. Raab enim fames, vel latitudo, vel impetus. Quia Eccleſia Gentium eſurit, & ſitit juſtitiam; & impetu doctrinæ Philoſophos, & Reges convertit. Gloſſa apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 1. Matth. Raab - cui dictum eſt Joſue 2. ut per feneſtram mitteret coccum, ideſt, ut in fronte haberet ſignum Sanguinis Chriſti, Eccleſiam Gentium ſignificavit. Sanct. Auguſt. in Pſ. 86.

Rachel clara aſpectu, typum tenuit Eccleſiæ; quæ contemplationis acie Chriſti myſteria cernit. Sanct. Iſidor. in Alleg. Rachel junior, & pulchra; priùs ſterilis, & poſtmodum fœcunda, ſimilitudo eſt Eccleſiæ. S. Iſidor. cap. 25. in Gen. Per Rachel, quæ & *ovis*, dicitur, Eccleſia figuratur. S. Iſid. c. 26. in Gen. Hujus (ideſt, Laban) filiam, ideſt, ſeu Mundi, ſeu diaboli (hi enim per Laban figurantur) Jacob abſtulit; cùm ſibi Chriſtus Eccleſiam ex Gentilitate conjunxit. S. Iſid. c. 26. in Gen. Lya lippa ſignat Synagogam, Rachel pulchra Eccleſiam. S. Vinc. Ferr. ſ. de SS. Innoc. Rachel Eccleſia eſt; quæ *noluit conſolari in filiis* Judæorum, *qui non ſunt*. S. Ambr. præf. in Enarrat. Pſ. 37.

Rebecca Invenit autem eum (Chriſtum) in Iſaac figuratum Eccleſia (per Rebeccam ſignificata) ad puteum viſionis, id eſt, in contemplatione, & intelligentia veritatis. Sanct. Iſid. cap. 19.

cap. 19. in Gen. Occurrit ei (puero præmiſſo ab Iſaac) Rebecca, ideſt, Eccleſia. Videt autem Rebecca puerum, ideſt, Sermonem Propheticum; deponit de humero hydriam, utique elatam ſæculi facundiam - Sicque venit ad Iſaac, ſecuta verbum Propheticum Eccleſia venit ad Chriſtum. S. Iſid. c. 19. in Gen.

Regina Auſtri. 3. Reg. 10. Eccleſiæ figura fuit. S. Iſid. c. 5. in 3. Reg.

Regnum DEI. Per Regnum cœlorum - ſancta Eccleſia ſolet intelligi. B. Paulus Diaconus hom. ſup. illud: ſimile - homini - qui voluit rationem &c. Regnum DEI eſt Eccleſia. S. Thom. in Pſal. 33. Super ſolium David, ideſt, Eccleſiam, quæ ſignificatur in Regno David. Luc. 2. *Dabit ei Dominus ſedem David*. S. Thom. in 9. Iſ. Regnum DEI præſens Eccleſia vocatur. S. Greg. hom. 32. in Evang. apud Sanct. Thomam in Cat. ſup. 16. Matth. Regnum DEI dicitur militans Eccleſia, quia regitur: & triumphans Eccleſia; quia regnat - Innoc. P. de Sacrific. Miſſæ l. 5. c. 26.

Romana. Non ignoramus, quòd Eccleſia Romana hanc conſuetudinem non habeat; cujus typum in omni ſequimur, & formam. S. Ambroſ. l. 3. de Sacram. c. 1. In omnibus cupio ſequi Eccleſiam Romanam - Petrus Apoſtolus, qui Sacerdos fuit Eccleſiæ Romanæ. Id. ib.

Rubus ardens incombuſtus Eccleſiam figurat militant. S. Iſid. c. 7. in Exod.

Ruth. Eccleſiam præfiguravit Ruth alienigena. S. Iſid. in Alleg. Ruth etiam interpretatur *videns*, vel *feſtinans*; & ſignificat Eccleſiam, quæ puro corde videt DEUM. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Matth.

Sagena. S. Eccleſia ſagenæ comparatur: quia & piſcatoribus eſt commiſſa. S. Greg. hom. 11. in Evang. apud S. Thom. in Cat. ſup. 13. Matth.

Samaritana. Hæc mulier. Joan. 4. forma eſt Eccleſiæ non juſtificatæ, ſed jam juſtificandæ. S. Aug. apud S. Thom. in Cat. ſup. 4. Joan. Mulier Samaritana figuravit Eccleſiam. S. Aug. apud S. Thom. ibid.

Sara. Per Eccleſiam, cujus imago Sara erat. Sanct. Iſidor. cap. 14. in Gen. Sæculi hujus figuram gerebant Reges, qui Saram (Eccleſiam) polluere non ſunt permiſſi. S. Iſidor. c. 16. in Gen.

Sareptana. Crux eſt duo ligna, quæ colligebat mulier Sareptana, ideſt, Eccleſia; ut ſibi, & filio, panem faceret: quia in Cruce panis, ideſt, Chriſtus Dominus decoctus eſt. S. Bonav. in Laudiſmo de Cruce.

Sedes DEI. Eccleſia eſt Sedes, in qua DEUS ſedet tamquam in ea requieſcens, regnans, diſponens, & judicans. S. Thom. in 4. Apoc.

Semen Abrahæ, eſt Eccleſia. S. Irenæus l. 4. c. 18.

Sephora. Jethro adducit Sephoram, ideſt, Eccleſiam. S. Iſid. c. 26. in Gen.

Sion. Eccleſia præſens Sion, ideſt, *ſpeculatio*: futuri ſæculi Jeruſalem, ideſt, *viſio pacis*, dicitur. S. Iſid. Orig. l. 8. c. 1. Sion mons quòd ſit Eccleſia docet. Pſ. 32. Arnobius in Pſ. 2.

Sororem, & Sponſam ſuam, Eccleſiam dicit Chriſtus. Sanct. Thom. in 4. Cant.

Sol. Progreditur Eccleſia, *electa ut Sol*: quia imaginem ſui Conditoris in omni juſtitia, ſanctitate, & veritate portat. S. Iſid. in Cant. Eccleſia eſt aurora, eſt ut Sol electa. S. Greg. in c. 6. Cant.

Sponſalium locus. Omnis animæ Sponſus Chriſtus eſt; Sponſalium verò locus, ubi conjunctio efficitur, locus eſt baptiſmatis, ſive Eccleſia: dat verò arrham Sponſæ remiſſionem peccatorum, Spiritus S. communionem. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. ſup. 3. Joan.

Syrophæniſſa. Myſticè mulier gentilis, Marci 7. quæ pro filia rogat, eſt Mater noſtra Romana Eccleſia. Nata ejus dœmoniaca, barbarica, & Occidentalis natio. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 7. Marci.

Tabernaculum. Tabernaculum Eccleſia eſt: in qua eſt menſa, ideſt, unitas fidei; vel certè Scriptura Sacra. Sanct. Iſidor. cap. 48. in Exod. Tabernaculum ſignificat Eccleſiam - Per aurum fides, per argentum confeſſio, in ære fortitudo exprimitur, &c. Goffridus Abb. Opuſc. 7. Myſticè per tabernaculum deſignatur Eccleſia ſancta. Hoc tabernaculum, ſcilicet Eccleſia, ereptum eſt de manibus Philiſthiim, ideſt, dœmonum. Sanct. Thom. in Pſal. 28. Tabernaculum eſt militantium: & ſic præſens Eccleſia dicitur tabernaculum. Sanct. Thom. in Pſ. 29. In Lege primò tabernaculum; poſtmodum templum, in quod tabernaculum impoſuerunt habuere. Tabernaculum ſignat præſentem Eccleſiam, templum triumphantem. - Per tabernaculum, quod erat mobile, ſignatur ſtatus præſentis Eccleſiæ; quæ non eſt perpetua, neque ſtabilis, niſi uſque ad conſummationem ſæculi. Et hoc dicitur. Apoc. 21. *Ecce tabernaculum DEI cum hominibus*, ideſt, præſens Eccleſia cum hominibus, ideſt, donec homines erunt in vita illa. Et ex hoc tranſibo ad ſtabilem domum DEI. S. Thom. in Pſal. 41. in Civitate habitant quieſcentes; in tabernaculo militans Eccleſia ſignatur &c. Vide ſuperiùs Civitas. Et *tabernaculum DEI cum hominibus*. S. Thom. in Pſ. 51. Tabernaculum per allegoriam eſt Eccleſia in hujus vitæ eremo conſtituta. S. Iſid. c. 44. in Exod. Tabernaculum ejus in terra, Eccleſia eſt adhuc peregrina. S. Aug. in Pſ. 41.

Templum. Templum Salomonis figura Eccleſiæ. S. Aug. in Pſal. 126. Templum DEI Eccleſia eſt; ſicut Joannes teſtatur in ſua Apoc. 11. *Et apertum eſt*, inquit, *templum DEI in cœlo, & arca teſtamenti ejus viſa*. S. Ildefonſ. ſerm. 1. de Aſſumpt. B. V. Per tabernaculum deſignatur Eccleſia militans; per templum in monte factum ſtatus futuræ vitæ. S. Thom. in Pſ. 14.

Terra. *Domini eſt terra*, ideſt, Eccleſia: quæ eſt bona terra; quæ facit multum fructum. S. Thom. in Pſ. 23. *Omnes voluntates meas mirificavit*, ideſt, mirificè *adimplevit in eis*. In quibus? In Sanctis, qui ſunt in terra ejus, ideſt, in Eccleſia militante, & triumphante. S. Thom. in Pſ. 15. Terra Domini Eccleſia ejus. S. Aug. Conc. 1. ſup. Pſ. 36.

Thamar Eccleſiæ imaginem geſtat; quæ à Chriſto per annulum fidei, & virgam Crucis, conceptionem ſanctæ meruit ubertatis S. Iſidor. in Alleg.

Thronus, eſt Eccleſia. S. Thom. in 4. Apoc.

Torcular. Eccleſia eſt torcular: quia ſicut in torculari ſeparatur vinum à vinaceis; ſic in Eccleſia ſeparantur boni à malis. S. Thom. in Pſ. 8.

Tunica, eſt Eccleſia Chriſti. S. Iſid. 51. in Exod.

Turris, Eccleſia eſt. S. Iſid. in Cant.

Turtur. Turturi aſſimilatur Eccleſia, quia ex quo Chriſtus præſentia ſua corporali cœlos petiit, Eccleſia in ejus amore tenaciſſimè perſeverat; nec recipit ullum adulterum amatorem. S. Thom. in 1. Cant.

Tympaniſtria. Eccleſiæ ſunt adoleſcentulæ nova gratia decoratæ. Eccleſiæ ſunt tympaniſtriæ, caſtigata carne ſpiritualiter ſonoræ. S. Aug. in Pſ. 67.

Veſtimentum. Veſtimentum ejus (Chriſti) non ſcinditur: ideſt, non patitur dividi in hæreſes, & ſchiſmata, Eccleſiam ſuam; quæ illi inhærendo veſtis eſt propria. Cujus indumenti figura fuit tunica illa JESU non conſutilis. Sanct. Iſidor. cap. 12. in Levit. Laudabit Eccleſiam (Chriſtus) quæ eſt quaſi veſtis ejus. Sanct. Thom. cap. 49. in Gen. Eccleſia eſt indumentum Chriſti ratione adhæſionis. Sanct. Thom. in 1. Apoc.

Vidua. Vidua iſta. 3. Reg. 17. ut opinor, Eccleſia ſignificatur. S. Iſidor. c. 8. in 3. Reg. Vidua pauper, Marci 12. Eccleſiæ ſimplicitatem deſignat. V. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 12. Marci. Vidua, ad quam mittitur Elias paſcendus - ad quam per fidem Chriſtus veniſſe legitur; cujus farinæ, & olo, benedicitur, & non deficit, ideſt, gratia Corporis Chriſti, & chariſmatis unctio. S. Iſid. in Alleg.

Vinea. Eccleſia eſt vinea; in qua poſſumus colligere vinum Sacr. Scripturæ, vel vinum Sanguinis Chriſti. S. Vinc. Ferr. ſerm. 6. de Acedia. Vinea eſt Eccleſia. S. Bonavent. ſerm. 2. Dom. Septuag.

TITULUS III.

ELEEMOSYNA.

Abundat. An neſcitis, quia puteorum aqua, ſi frequentiùs hauriatur, & ſalubrior efficitur, & abundantior? quæ ſi otioſa remanſerit, & immobilis; inutilior & corruptior fit. S. Ambr. ſ. 81.

Advocata. Eleemoſyna regina illa virtutum, homines celerrimè ipſorum in cœlorum axes adducet, Advocati optimo loco fungens. S. Chryſoſt. hom. 9. de pœnit.

Arbor. Eleemoſynarius eſt ſicut arbor, quæ fructum facit. S. Bonav. diet. ſal. tit. 2. c. 7.

Artifex. Tabernacula Sanctorum ſolida ſunt. - Hanc in ſtructuram pecuniam impendamus. Non architectorum ſanè, aut operariorum magna nobis fuerit cura. Pauperum manus hujuſmodi domos conſtruunt; claudi, eſurientes illas ædificant. Nam eleemoſyna ipſa artifex eſt. Sanct. Chryſoſtom. hom. 7. de pœnit.

Cambium. Ut noſtras divitias in altero Mundo poſſideamus, quid agendum? ſecurè per cambium tranſmittendæ ſunt. Hoc autem ſunt manus pauperum. S. Vincent. Ferr. ſerm. de S. Cæcilia.

Cœlo nota. Eſt cœli nota Janitoribus. S. Chryſoſt. hom. 36. ad Pop.

Cœlum attingit. Extende manus tuas, non in cœlum, ſed ad pauperum manus. Si ad pauperum manus extenderis manum, ipſum cœli verticem tetigeris: qui enim illic ſedet, eleemoſynam ſuſcipit. Sanct. Chryſoſtom. hom. 67. ad Popol.

Defectum non patitur. Cibum corporis ſi volueris egenti tribuere; ad præſens, quod illi dederis, tu habere non poteris. Panem charitatis ſi dederis, centum hominibus, integer manet. Si univerſo Mundo largiri volueris, tibi nihil deficiet. S. Aug. ſ. 206. de temp.

DEO ſimiles facit. Nihil nos uſque ad ſimilitudinem DEI ſic effert, atque extollit, quemadmodum libera beneficia, & copioſa collatio. *Eſtote miſericordes, ſicut & Pater veſter &c.* Luc. 6. S. Chryſoſt. hom. 36. in Matth.

Divitiarum pulchritudo non in ſacculis divitum, ſed in alimentis pauperum eſt. In illis infirmis, & egenis, opes meliùs lucent. S. Ambr. l. 7. ep. 44.

Fiducia. Ipſa eſt regina virtutum; quæ illi cum fiducia aſſiſtet, à tormentiſque eripiet: & nemo repugnabit ei, qui ſecum in ſæculum abierit. Nam & levis ejus eſt penna, plurimaque fiduciæ ſublimitas ſibi ineſt; atque ad ipſum aſcendit regalem thronum, alumnos ſuos audacter agens. S. Chryſoſt. hom. 7. de pœnit.

Formica. Satis bona ordinatrix eſt charitas, fratres; bene novit congregare in æſtate, quæ poſſit hyeme habere, hoc eſt, ſcit providere per eleemoſynam in hoc ſæculo, quod inveniat in futuro. S. Aug. ſ. 42. de temp.

Herba ſeminalis, & lignum fructuoſum - Fideles ſunt, de oblationibus ſuis Sanctorum neceſſitatibus communicantes. S. Iſid. c. 3. in Gen.

Jejunium ſine Miſericordia. Alget jejunium, quod non eleemoſynæ vellus tegit - Quod eſt terris ver, hoc miſericordiam ſcimus eſſe jejunio. Sicut verni flatus tota facit germina florere camporum, ità miſericordia - Quod oleum lucernæ eſt, hoc jejunio pietas. Quod diei Sol eſt, hoc eleemoſyna noſcitur eſſe jejunio - Ac nè multis immorer: quod eſt anima corpori, jejunio largitas hoc habetur. - Eſt quidem jejunium vitiorum mors, vita virtutum, pax corporis, membrorum decus, ornamentum vitæ, robur mentium. - Sed in his virtutibus jejunium tunc viget, tunc vincit, triumphat; cùm duce miſericordia pugnat. Miſericordia, & pietas, jejunii ſunt alæ; per quas tollitur ad cœlum, ſine quibus jacet in terra. Jejunium ſine miſericordia ſimulacrum famis eſt, imago nulla eſt Sanctitatis: ſine pietate jejunium occaſio avaritiæ eſt. Sanct. Chryſol. ſerm. 8. de Jejunio. Jejunium eſt Sanctitatis hoſtia; ſed ſine miſericordiæ incenſo ad Divinum non poteſt conſpectum in odorem ſuavitatis aſcendere. Jejunium virtutum navis, portat quæſtum vitæ; ſed niſi citò portum pietatis intraverit, lucrum non poteſt habere virtutum. - Quod eſt ſine rege aula regia, hoc eſt, ſine largitate jejunium. S. Chryſol. ſ. 42.

Lanificum. Neque iſta lanificia (eleemoſynæ) ſunt à viris aliena - Diligenter attende in lanificio duo inſtrumenta; colum, & fuſum. In colo lana involuta, quæ filo ducenda tranſeat in fuſum. Quod in colo, adhuc in ſiniſtra, & nondum in fuſo eſt - Vide ſi habes aliquid in fuſo; ibi enim firmantur brachia tua. Ibi ſecurus DEO dices: da, quod dedi. - Quod pendet in colo, ad fuſum trajiciendum eſt; non autem quod collectum eſt in fuſum, ad colum revocandum eſt. - Sequitur Prov. 31. *manus ſuas aperuit inopi*. Eja fratres, exercete lanificium Sanctum. Si quis habet plenum cellarium, plenum horreum; omnia iſta in colo ſunt, tranſeant in fuſum. In ſiniſtra ſunt, quamdiu pauperibus non erogaveris: at ubi cœperis eleemoſynam facere, transferuntur ad dexteram; & fit opus, unde veſtis (æternitatis) fieri poſſit. S. Aug. ſ. 217. de temp.

Lumen. Eſt Eleemoſyna ſicut lumen radioſum - Sicut lumen ſerenat aerem, ſic eleemoſyna mentem: & ſicut lumen fugat omnem tenebram, ſic eleemoſyna omnem culpam: & ſicut lumen portari debet non poſt, ſed ante hominem; ſic homo prudens facit eleemoſynam in vita. S. Bonav. diet. ſal. tit. 2. cap. 7.

Magna res homo eſt, & pretioſum quidem, vir miſericors. S. Chryſoſt. hom. 53. in Matth.

Menſa numulariorum, ſunt manus pauperum. S. Vinc. Ferr. ſ. 2. f. 2. D. 2. Quadr.

Mercator. Eſt eleemoſyna ſicut mercator, qui merces vendit. S. Bonav. diet. ſal. tit. 2. c. 7.

Meritoria. In baliſta ſunt tria; ſcilicet lignum rectum, arcus, & chorda: ſic tria neceſſaria ſunt in eleemoſyna, ſi debeat eſſe meritoria. 1. Lignum rectum, ideſt, intentio recta. 2. Arcus curvus, ideſt, compoſitio cordis erga proximum pauperem. - Chorda, qua ſagitta impellitur, eſt præceptum DEI de miſericordia. S. Vinc. Ferr. ſ. 1. D. 3. Quadr.

Monile aureum. Sicut divitum liberi monilia circa collum aurea geſtant, nec unquam ea deponunt; ſed tamquam nobilitatis inſigne circumferunt: ſic & eleemoſynam, chariſſimi, nos ipſos ſemper oportet induamus; oſtendentes, quòd miſericordis Patris ſimus filii; *qui facit* hunc *ſolem oriri ſuper bonos, & malos*. S. Chryſoſt. hom. 36. ad pop. Ant. Circumdemur hoc ornamento, torquem collo faciamus aureum, eleemoſynam dico, donec hìc moramur. Cùm enim hæc ætas tranſierit, non ampliùs hac utamur. Quomodo? non ibi ſunt pauperes, non pecuniæ, non mendicitas. Donec ſumus pueri, nè nos hoc exuamur monili. Sicut enim circa pueros geritur; ut, cùm viri facti fuerint, hæc auferantur, & ad alium traducantur ornatum: ſic & circa nos non ampliùs per pecunias eleemoſyna remanebit; ſed altera quidem multò major. Id. ib.

Oleum. Lampades hic Matth. 25. ipſis virginitatis nominat donum, & munditiam ſanctitatis: Oleum verò benignitatem, eleemoſynam, patrocinium indigentium. S. Chryſoſt. hom. 79. in Matth. Rurſus fatuas appellavit: ut nihil amentius eſſe oſtendat, quàm pecuniam in hac vita colligere, & nudos nos proficiſci: ubi maximè benignitate indigemus, ubi miſericordia nobis opus eſt. Nihil ſanè tenebroſius eſt, atque virginitas oleo carens. Unde ſic vulgò multi immiſericordes tenebroſos ſolent appellare. S. Chryſoſt. hom. 79. de Pœnit. Chriſtus cum Diſcipulis erat; hinc ad montem Olivarum exivit. Hinc & nos ad manus pauperum exeamus: ibi enim mons Olivarum eſt: Olivæ quippe in domo DEI plantatæ, multitudo pauperum eſt. Hinc ſtillat illud oleum guttatim, quo nobis tunc opus omnino erit. Hoc eſt, quod quinque illæ virgines habebant: hoc eſt, quo alteræ carentes, & perierunt. Hoc nobiſcum habentes progrediamur, & cum fulgentiſſimis lampadibus ad ſponſum proficiſcamur. S. Chryſoſt. hom. 83. in Matth. Qui namque ſunt mercatores olei hujus. Matth. 25. Pauperes ad eleemoſynam ſedentes. Quanti emitur? quanti habuerit. Pretium non appono, nè objicias inopiam. Quanti potes, tanti eme. Habes denarium? eme cœlum. Non quòd venale ſit cœlum; ſed quòd clemens ſit Dominus. Non habes denarium? da calicem frigidæ aquæ. S. Chryſoſt. hom. 9. de pœnit. Largitas, ſeu miſericordia, eſt olea feraciſſima. S. Chryſoſt. hom. 19. in Matth.

Pelves, & lavacra, cum aqua ſunt, qua manus laves. Sic & eleemoſyna, quæ per eam animæ manus diluas. S. Chryſoſt. hom. 9. de pœnit.

Perdit nihil. Quemadmodum ſi quis argentum parvo dederit puerulo, & retinere propenſiùs imperet, vel & ſervo dare cuſtodiendum, nè volenti rapere liceat. Itidem & DEUS agit. Ait enim, da indigenti, nè quis tibi rapiat, putà vel ſycophanta, vel accuſator, vel fur, vel noviſſimè mos. - Tamquam canis, ità diabolus divitibus inſilit; tamquam buccellam, vel placentam tenenti puerulo, volens avellere. Demus igitur ea Patri. Et ſi diabolus factum hoc viderit, recedet. S. Chryſoſt. hom. 53. ad pop.

Puteus. Putei, cùm exhauriuntur, uberiùs fluunt: cùm autem deſeruntur, putreſcunt: eodem modo ſtabiles quoque divitiæ mutiles ſunt. S. Baſilius apud S. Damaſc. lib. 2. parall. cap. 16.

Roborat animam. Non ſic oleum corpus hominis roborat, ut animam miſericordia ſtabilit, adeoque confirmat; ut ſuperari à diabolo nequeat. Lubricum enim eleemoſynæ oleum corpus hominis conſtituit: ità ut manus diaboli facilè propter lubricitatem effugiat. Sanct. Chryſoſtom. homil. 65. in Matth.

Sacrificium. Chriſtiani eſt eleemoſyna. S. Aug. hom. 29.

Sinus Abrahæ. Manus pauperis, ſinus Abrahæ eſt; ubi, quidquid pauper accepit, mox reponit. S. Chryſol. ſerm. 8. de jejun.

Theſaurus cœli, manus eſt pauperis - & gazophylacium Chriſti - Da pauperi, ut des tibi. Sanct. Chryſol. ſerm. 48. de jejun. Præmittamus, fratres, theſauros noſtros in cœlum. Sint vectores pauperes; qui poſſunt ſinu ſuo, quæ noſtra ſunt, ad ſuperna portare. S. Chryſol. ſerm. 7.

Alia.

Sitit cœlum, & expectat de ploratu pauperum vice roris: quia miſericordia arat cœli campos, ſulcos ducit. - Illic miſericordia ſeminat: quia, quæ ſuſcipit manus pauperis, ibi metit, ibi ſegetem colligit. S. Chryſol. ſ. 42.

Quod oratio pulſat; impetrat jejunium, miſericordia accipit. Eſt orationis anima jejunium, jejunii vita miſericordia eſt. S. Chryſol. ſ. 60.

Unguentum pietatis, ſeu miſericordiæ in egenos conficitur hoc modo. - Igitur multæ miſeriæ collectæ, atque oculo pietatis inſpectæ; ipſæ ſunt ſpecies, ex quibus unguenta optima componuntur. Tali comparabat S. Paulus 2. Cor. 11. *quis infirmatur, & ego non infirmor?* Job 29. *Oculus fui cæco &c.* S. Bern. ſ. 12. in Cant.

Animam ſuam (dives Lucæ 11.) ſuperfluis, & nimiis epulis ſatiare cupiebat; pauperum tot inanes ventres ſuperbiſſimus contemnebat. Neſciebat pauperum ventres apothecis ſuis eſſe tutiores. S. Aug. ſ. 212. de temp.

Ad hæc (temporalia bona) tranſvehenda nullo tibi opus eſt jumento; non cuſtode, neque ullo alio. Nullus enim latro, vel fur, hac via vadit, ut nocere queat iis, quæ à te mittunt illuc. Sed ea, quæ repoſueris in egenorum manus; illa in ſecurum promptuarium, nempe manum DEI repoſita erunt: quæ inviolata, & cuſtodita exhibebit, cùm redieris in patriam. S. Chryſoſt. hom. 20. in Gen.

Cùm facis eleemoſynam, noli tuba canere ante te. Matth. 6. Bene tuba: quia talis eleemoſyna hoſtilis eſt, non civilis, non miſericordiæ dedita, ſed clamori: ſeditionis vernula, non alumna pietatis; oſtentationis nundinatio, non commercium charitatis. S. Chryſol. l. 9.

Quem-

Quemadmodum navigare tutè per maria numquam poteris, ſi portus, & ſtationes omnino deſtruas, ſic nulla erit hæc vita, ſi miſericordiam, indulgentiam, humanitatem, radicitùs extirpaveris. S. Chryſ. hom. 53. in Matth.

Pretium redemptionis animæ, eleemoſyna eſt. S. Chryſ. hom. 9. de Pœnit.

TITULUS IV.

EVANGELIUM.

Butyrum. Lac priſcæ Legis habuiſſe figuram Apoſtolus nos admonet 1. Cor. 3. - butyrum autem, uberrimum, & pinguiſſimum Evangeliorum eſt teſtimonium. S. Iſid. c. 14. in Gen.

Clypeus. Omnis ſermo DEI ignitus clypeus eſt. S. Thom. in 4. Apoc.

Flumen. Quatuor Paradiſi flumina, quatuor ſunt Evangelia. S. Iſidor. cap. 3. in Gen. Crux eſt lignum vitæ in medio paradiſi, quod quatuor Evangeliorum flumina rigant. S. Bonavent. in expoſit. Miſſæ. Verè tu benedicta - vividi ſalutis noſtræ ligni paradiſus! quæ ipſum horti Eden colonum, Chriſtum in quam, intrà te habes. - Qui fluminis inſtar vivi uterum tuum egreſſus quatuor velut initiis per Evangelium ſuum faciem orbis irrigavit. S. Andreas Jeroſol. orat. de ſalut. Angel.

Gladius. Occurrit deinde nobis Princeps militiæ virtutum cœleſtium Chriſtus, tenens gladium Evangelij. S. Iſidor. c. 1. in Joſ.

Incus. Tuba ea (Sanct. Andreas Ap.) quam ut Chriſtus moliretur, Cruce, quaſi malleo; Evangelio, quaſi incude; quaſi igne, ſpiritu; novo, ac veteri Teſtamento, quaſi, auſim dicere, uſus eſt follibus. S. Heſychius or. in S. Andr. Ap.

Mna. Servus, qui mnam unam accipiens decem acquiſivit, ſignificat Doctores; qui accepta gratia Evangelij in decem verborum prædicamentis bene uſi ſunt, &c. Sanct. Iſidor. in Alleg.

Mons. *Fugiant ad montes*, id eſt, ad Apoſtolorum doctrinam. Arnob. c. 26. in Matth.

Panis. *Non eſt bonum ſumere panem filiorum, &c.* Matth. 15. Panis ſignificat Evangelium. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 15. Matth. Septem panes ſunt Scriptura novi Teſtamenti; in quo gratia Spiritus S. & revelatur, & datur. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 15. Matth.

Piſces. Duo piſces, Marci 6. ſunt piſcatorum ſermones, ſcilicet epiſtolæ, & Evangelium. Theophylactus apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 6. Marci. Piſciculi benedicti. Marci 8. libri ſunt novi Teſtamenti: quoniam piſcis aſſi partem Dominus reſurgens poſtulat. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 8. Marci.

Pluvia in ſanctis Scripturis ſunt verba Evangelii; ſicut & Moyſes dicit Deut. 32. *Expectetur ſicut pluvia eloquium meum, & deſcendant ſicut ros verba mea*. Sanct. Iſid. cap. 4. in 1. Reg.

Quadriga. Quatuor Evangelia quaſi quadrigæ ſunt novi Teſtamenti; cui præſidet auriga ipſe Chriſtus. S. Thom. c. 6. in Cant.

Quartus dies. Quartum diem excitatum, Evangeliorum demonſtrat figuram. Arnob. in 4. Joan.

Rationale - Sermonem figurat Evangelicum. S. Iſid. c. 51. in Exod.

Regnum DEI ſignat doctrinam Evangelii. V. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 10. Marci.

Sagena. Iſti piſcatores Apoſtoli, loco calami intendunt precationem, loco funiculi memoriam, loco hami - virtutes, eſſe loco - miracula. Piſcantur è cœlo, debentes è petra piſcari. Naviculam debentes accipere, recipiunt altare: piſcium loco venantur reges; pro ſagena Evangelium extendunt; loco maris vitam peragrant; artis vice utuntur gratia; irretiunt Cruce loco ſagenæ. Proclus Archi-Ep. Conſt. or. de S. Andr.

Ubera ſunt dulcedo Evangelicæ doctrinæ; vinum auſteritas Legalis. S. Iſid. in Cant.

Veſtimentum ejus, quod factum eſt fulgens ſicut nix, ſunt ſermones, & literæ Evangeliorum. Arnob. Annot. cap. 4. in Luc.

Vinum optimum Chriſtus ſervavit uſque adhuc, id eſt, Evangelium, uſque ad ſextam ætatem diſtulit. Alcuinus Caroli M. Præceptor apud S. Thom. ſup. 2. Joan.

TITULUS V.

EUCHARISTIA.

Adeps. Euchariſtia eſt adeps frumenti. S. Aug. in pſ. 80. Hieron. in c. 55. Iſ. Eſt adeps, & vinum. Cyrill. & Hieron. in c. 55. Iſ.

Admirabilis. Verè venerandum, & admirabile eſt Chriſtianorum Sacramentum! dixit ille Judæus, qui B. Baſilio in die Paſchæ myſteria celebranti Chriſtianis ſeſe immiſcuit, volens explorare myſterium; & vidit, loco hoſtiæ tractari à B. Baſilio pulchrum puellulum. Inde cum ſua familia eſt converſus, & ab eodem Baſilio baptizatus. Refert hoc S. Thom. de Sacr. Alt. c. 11.

Affluentia omnis Sacro-Sanctorum chariſmatum. S. Cyrill. in 56. Iſ.

Agnus DEI, tollens peccata Mundi, incruentè immolatus. Concilium Nicænum 1. Agnus DEI, agnum abigens (figuralem) Petrus Bleſ. carm. de Euch. cap. 4. Chriſtus Euchariſticus eſt Agnus. Ex. 12. Innocentius P. de Sacrif. Miſſ. lib. 4. c. 2.

Alimentum vitale. Franco Abb. to. 10. de Gratia DEI.

Alimonia cœleſtis. Sanct. Leo. ep. 23. Alimonia immortalis. Paſchaſius lib. de Sacr. cap. 11. Algerus lib. 2. cap. 5. Alimonia regalis. Rupert. lib. 9. in Gen. cap. 34. Alimonia ſpiritualis. Sanct. Leo ep. 23. Alimonia vitalis. Petrus Dam. ſer. 10.

Amor amorum. S. Bernard. de cœn. Dom.

Antidotum, quo liberamur à culpis quotidianis, à peccatis mortalibus præſervamur. Conc. Trid. Seſſ. 13. cap. 2. Antidotum mortis, pharmacum immortalitatis. S. Ignatius M. ep. ad Epheſ.

Antitypa corporis, & Sanguinis Domini. S. Dyoniſius c. 3. Eccl. hier.

Apotheca. Sumit cellarium pro apotheca aromatica. Raynaudus in Candelabro Sancto ſect. 5.

Aqua. Intendamus in ipſum Venerabile Sacramentum, - inde exiet aqua Iſ. 12. cum delectatione de fontibus Salvatoris. Et paratur in conſpectu tuo menſa, & poculum inebrians quam præclarum. Hæ ſunt divitiæ ſimplicitatis, in quibus eſt Chriſti pretioſa paupertas. Sanct. Ambroſ. in pſ. 40.

Aquila. Certè numquam fuit aquila tam liberalis, ſicut aquila noſtra Chriſtus. Aquila eſcam ſuam communicat aliis avibus, non tamen carnem ſuam; quam Chriſtus nobis communicat. Eſt etiam pelicanus. Pſ. 101. S. Bonavent. ſerm. 1. in Aſc. Dom.

Arca fœderis, ſive Teſtamenti. S. Cyrill. l. 9. de Ador. & l. 4. in Joan. c. 28. S. Gregor. & Beda, ad c. 6. l. 1. Reg. Apon. l. 1. in Cant.

Arca DEI velo involvi jubetur Num. 4. - Per velum ſpecies Sacramentales; per Arcam Corpus Chriſti - hanc Arcam timent Philiſthijm. S. Bonav. ſerm. 2. D. 3. Adv.

Archetypus verus typici Paſchatis. Theodoretus.

Aries ſecundus. Heſychius l. 2. in Levit.

Arrhabo æternæ vitæ. Nicolaus. Mehonenſis Opuſc. contra hæſit. circa Euchar.

Bacchica noſtra. S. Paſchaſ. initio libri de Sacram.

Benedictio Beatifica. Concil. Bauhin. 1. cap. 9. Benedictio dulcedinis. Arnobius in pſ. 20. Benedictio myſtica. S. Cyrill. in Galphyr. Benedictio vivificativa. Sanct. Cyrill. ep. ad Caloſyrium.

Bonum. *Comede fili mi, quia bonum eſt*. Sanct. Thom. de Sacr. Alt. cap. 1. Bonum, & pulchrum DEI. Zach. 9. *Quod bonum ejus eſt, & pulchrum ejus; niſi frumentum electorum, & vinum germinans virgines?* Aponius Cant. 5.

Bona gratia. Dabitur tibi bona gratia; quæ Græcè dicitur *Euchariſtia*, id eſt, Corpus Chriſti. Sanct. Thom. ib.

Botrus Cypri: Cant. 1. Duo ſumo in botro; uvam, ſcilicet Corpus Domini in cibum; & ex uva ſugo dulcem ſanguinem in potum. S. Thom. de Sacr. Alt. cap. 29. In botro ſunt duo: uva in cibum, & in uva dulcis ſanguis in potum. Id. ibid. cap. 32.

Buccella ſicca, eſt Sacrificium noſtrum ſub munda Specie panis, & honeſta. S. Thom. de Sacr. c. 4.

Calculus candidus. Hugo Card. in 2. Apoc.

Calix admirandus. S. Chryſoſt. hom. 84. in Joan. Calix inebrians. Orig. tr. 35. in Matth. S. Ambr. in pſ. 35. S. Chryſol. ſerm. 160. S. Chryſ. in pſ. 22.

Candela. Sicut Sol non deficit, toti Mundo lumen ſuum communicando; ſic nec Chriſtus Eccleſiam totam paſcendo. Itèm, exemplum de candela: in qua milleſies tantus ignis ſumi poteſt, quantus in ea eſt: neque per hoc minuitur lumen ejus. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 4.

Canticum novum, immiſſum in os noſtrum, carnem DEO noſtro. Euſebius l. 1. de demonſtr c ult.

Carbo

Carbo Divinus. Theodoretus in 6. Iſ. S. Juſtinus quæſt. ad Orthod. 44.

Carbunculus. Calculus, Iſ. 6. eſt carbunculus, ſic dictus; quia ignitus ut carbo: & ſignificat Corpus Domini de altari ſumptum, & charitate inflammatum Sanct. Thom. de Sacr. cap. 22.

Caro nova reſurrectionis. Sanct. Bernard. ſerm. 1. de vigil. Nat.

Cauſa reſurrectionis primæ. Guerricus ſer. 2. de Reſurr.

Celebratio pietatis. S. Aug. 3. Trinit. c. 10.

Cellarium, continens in ſe omnium aromatum pretioſitatem, & virtutem. S. Laurent. Juſt. l. de diſc. & perf. mon. conv. cap. 9.

Charitatis Sacramentum. S. Thom. de Sacr. cap. 25. Euchariſtia eſt quaſi charitatis origo, & vinculum. S. Vinc. Ferr. ſerm. 2. in die Defunct.

Cibus compoſitus. S. Damaſc. l. 4. orth. fid. c. 14. Cibus, & conviva. S. Hieron. qu. 2. ad Hedibiam, & in cap. 11. Oſ. Cibus Credentium. S. Hieron. in 8. Oſ. Cibus Dominicus. Sanct. Hilarius l. 8. de Trinit. Cibus dulcis. Sanct. Hieron. & Aug. in pſ. 54. Cibus grandium. Bleſenſ. ſerm. 17. Cibus incomparabilis, & ineffabilis. S. Aug. l. 2. de viſit. infir. cap. 4. Cibus inconſumptibilis. S. Cæſarius dial. 3. Cibus melle dulcior. S. Maximus Taurin. hom. in pſ. 21. Cibus, & potus immortalis. S. Paſchaſ. l. de Sacr. 19. Cibus pietatis. S. Hier. in 66. Iſ. Pretioſus cibus. S. Thom. de Sacr. c. 1.

Cœna Dominicarum carnium. S. Chryſoſt. hom. de Job, & Abrah. Cœna veritatis. Sanct. Rupertus l. 3. de oper. Spirit. S. cap. 21.

Columna nubis, & ignis. Drogo Oſt. Serm. de Paſſ. Dom.

Commemoratio propitians DEUM hominibus. Orig. hom. 13. in Levit.

Conſervatorium ad reſurrectionem vitæ æternæ. S. Athanaſ. In illud: qui dixerit verbum.

Convivium cæleſte. S. Ambr. l. de initiandis cap. 8.

Copula nuptiarum cœleſtium. Sanct. Ephr. ſer. de Judicio.

Corona. S. Greg. l. 4. Dial. c. 55.

Corpus humilitatis Domini. S. Aug. in pſ. 21.

Dapifer. Qualis refectio? ubi dapifer Chriſtus, pincerna Spiritus Sanctus. S. Bonav. in pſ. 80.

Dapes Salvatoris noſtri. Orig. hom. 38. in Luc.

David. Hic (in cœna ultima) eſt verus ille David; qui coram Achis Rege Geth, ſuis manibus ferebatur. 1. Reg. 22. Innocent. l. 4. c. 12.

Defenſaculum contra incentiva vitiorum, & carnalis concupiſcentiæ. S. Thom. Opuſc. 58. c. 21.

Delibatio panis futuri. Damaſc. l. 4. Orth. fid. c. 14.

Dieta peregrinantium. Ex S. Bernardo refert Turrecremata tr. de Corp. Chriſti c. 10. Corpus Chriſti eſt ægrotis medicina, peregrinantibus dieta.

Divitiæ indeſinentes; quæ cœlorum Regnum nobis conciliant. S. Chryſ. hom. de Nat. Dom.

Donum DEI inenarrabile. S. Gaudentius tr. 2. Dona immaculata. Fortunatus l. 4. de vita S. Martini. Dona pretioſa, ineffabilia, immaculata, reverenda, florenda, Divina. Liturgia. S. Jacobi.

Dulcedo dulcedinum. Creditus Bernardus ſerm. de dign. Sacer.

Effigies Dominicæ immolationis. Miſſale Gothicum in Præpar. ad Miſſam.

Epulæ vitales Angelorum. Petr. Damian. Opuſc. 18. cap. 4. Epulum incorruptum. Orig. hom. 5. in diverſ.

Eſca omni carni. S. Proſper in pſal. 135. Eſca lætiſſima. Philo Carpath. ad illud Cant. 7. *Guttur tuum, ſicut vinum optimum*. Eſca ſalutaris. Petr. Clun. l. 6. ep. 15. Eſca Sanctorum. S. Ambr. l. de bened. Patr. cap. 9. Eſca vitæ, & poculum æternitatis. S. Proſper ſent. 341.

Exequiæ quotidianæ Salvatoris noſtri. Rupertus 2. de Offic. cap. 10.

Expiamentum placabilis Sacrificii. Fulbertus ep. 1.

Farina. Vidua, ad quam mittitur Elias paſcendus; per fidem Chriſtus veniſſe legitur: cujus farinæ, & oleo benedicitur; & non deficit, id eſt, gratia Corporis Chriſti, & Chriſmatis unctio. S. Iſid. in Alleg. Pugillus farinæ figurat inconſumptibile Corpus Chriſti Euchariſtici. S. Thom. de Sacr. cap. 14. Chriſtus Euchariſticus eſt farina mulieris Sarept. Innocent. *Vobiſcum ſum omnibus diebus*. Matth. 28. Hoc figuratum eſt 3. Reg. 17. hydria farinæ non deficiet, neque lecythus olei minuetur uſque in diem, &c. In farina Sacramentum hoc ſignificatur. Farina enim granum eſt contritum. Granum eſt Chriſtus. - Attritus eſt autem in mola Crucis. - Hæc farina non deficiet: quia hoc Sacramentum nobiſcum eſt uſque in diem pluviæ, & uſque ad conſummationem ſæculi. Pluvia terram germinare facit, pluvia ergo eſt influentia cœleſtis virtutis, faciens ſemina corporum mortuorum pullulare per reſurrectionem de terra. Sanct. Bonav. ſer. 4. in Vigil. Nativ. Chriſti Dom.

Faſciculus Myrrhæ. Cant. 1. Sicut enim myrrha incorrupta ſervat corpora; ſic Corpus Domini piè ſumptum corda. Sanct. Thom. ib. c. 6.

Favus cum melle. Rupert. in Cantic. 5. *Comedi favum cum melle meo*. Cant. 5. id eſt, dulcedinem carnis Chriſti cum dulcedine Divinitatis. *Bibi vinum cum lacte meo*. Id eſt, dulcedinem ſanguinis Chriſti cum dulcedine ſpiritualis conſolationis. S. Thom. ib. c. 24.

Ferculum excellentiſſimum. Euſebius de Sanct. Hieron. morte.

Fidelia ſancta. David. Iſ. 55.

Figmentum magnum DEI. Nazianz. carmine de Sacerdotibus.

Firmamentum in terra in ſummis montium. pſ. 71.

Fons donorum cœleſtium, ſuper quem Chriſtus ſedet; non unam Samaritanam, ſed univerſam alloquens Eccleſiam. Sanct. Chryſoſt. hom. 7. in Matth. Fons ſacratiſſimus Sanguinis, & Spiritus. S. Chryſ. hom. 83. in Matth. Fons immortalitatis. Iſidor. Peluſ. l. 1. ep. 123.

Fructus dulcis gutturi Sponſæ. Orig. hom. 3. in Cant.

Fundamentum fiduciæ. S. Chryſoſt. hom. 24. in l. Cor.

Gemma. Sicut gemma virtutem ſuam effundendo non minuitur; ſic Corpus Domini nos paſcendo non minoratur. S. Th. de Sacr. c. 14.

Gloria DEI. S. Ignatius M. ep. ad Epheſ.

Hereditas Chriſti. S. Chryſ. hom. 2. ad Pop.

Holocauſtum ſalutis, holocauſtum Dominicæ paſſionis. Rupertus. l. 6. in Gen. c. 32.

Hoſtia incruenta. Iſid. Peluſ. l. 3. cap. 75.

Humilitas Chriſti. S. Aug. c. 1. in pſ. 33.

Jacob. Sciendum, quòd in illa figura (Geneſ. 27.) Dominici Corporis quatuor erant perſonæ ſcilicet Iſaac, & Rebecca; quaſi maſculus, & fœmina, ſignificant duas naturas in nobis, id eſt, Corpus, & Animam. Maſculus, qui magis ſolet eſſe manifeſtus, & exterioribus plus intendit, ſignificat exteriorem hominem, id eſt, Corpus cum ſuis ſenſibus. Fœmina, quæ domi reſidet, & familiam regit, interiorem hominem, id eſt, animam: quæ ſalutis ſuæ, & aliorum gerit curam. Jacob bonus, & formoſus, habitans in tabernaculis, quem diligit Rebecca, id eſt, Fidelis anima, ſignificat verum Corpus Chriſti. Eſau, quem amabat Iſaac, id eſt, corpus; eò quòd de cibis ſuis veſcitur, ſignificat ſubſtantiam panis cum ſuis accidentibus, ſcilicet colore, ſapore, &c. Dum itaque Iſaac quaſi homo exterior, id eſt, Sacerdos benedicere debet, Eſau, id eſt, ſubſtantia panis recedit; ſed ſimilitudo Eſau, ſcilicet veſtes cum odore, pelles piloſæ, cibus cum ſapore, id eſt, accidentia panis ſive ſimilitudo, ſcilicet color, ſapor, odor, durities, manent circa Jacob; & ſenſus noſtri falluntur. Ibi fallitur Iſaac caliginoſus, id eſt, debilitas corporis noſtri. - Ibi fallitur guſtus, qui putat cibum comedere Eſau, &c. S. Thom. de Sacr. c. 7.

Ignis Divinus. Heſychius Centur. 1. c. ult.

Imago Paſſionis Chriſti. S. Gaudent. tr. in Exod.

Indumentum maximum. Sanct. Chryſoſt. Cathec. ad illuminandos. Indumentum regale. Id. hom. ad baptizandos.

Initium. Divinæ in nobis ſubſtantiæ. Guerricus ſerm. 2. de Reſurr.

Joſias. Memoria Joſiæ, eſt memoriale Salvatoris; vel ſacrificium altaris. S. Thom. de Sacr. c. 4.

Lac rationabile ſine dolo. 1. Petri 2.

Lapis. Lapis iſte Dan. 2. præciſus, ſumptus de altari, ſignificat Corpus Chriſti. S. Thom. de Sacr. cap. 21. Etiam lapidi pretioſo comparatur (Chriſtus Euchar.) de quo virtus exit: ut fugandi phantaſmata, vel inflationes ſedandi, vel alia, ſine diminutione ſui. Sanct. Thom. de Sacr. c. 14.

Legatio Sacerdotis ad DEUM pro hominibus. Sanct. Greg. hom. 37. in Evang.

Lignum vitæ. S. Thom in 2. Apoc. Sicut initium mortis cœpit à ligno vetito, ſcilicet à ligno ſcientiæ boni, & mali; ſic initium juſtificationis, & vitæ, incipere debuit à cibo, ſcilicet ligno vitæ, id eſt, Corpore Dominico. S. Thom. de Sacr. c. 6.

Locus paſcuæ. S. Ambr. ſerm. 16. in pſ. 18.

Lux. S. Chryſ. hom. 24. in 1. Cor.

Manna cœleſte. Caſſian Coll. 22. c. 7. manna utique, qui eſt Chriſtus. Hoc eſt manna indeficiens, hic eſt panis vivus, & cœleſtis cibus Angelorum. - Hoc autem manna minutum erat. Quid Verbo DEI minutius? S. Iſidor. Hiſpal. cap. 23. in Ex. Chriſtus Euchariſticus eſt manna abſconditum. Sanct. Thom. de Sacr. cap. 4. Panis cœleſtis in ſimilitudinem pruinæ, & roris, apparebat: quia Corpus Domini à fervore pravæ concupiſcentiæ refrigerat. Sanct. Thom. de Sacr. cap. 6. In terra Chanaan reficit Judæos panis ille cœleſtis, hoc eſt, manna; quod eſt Euchariſtiæ ſymbolum; Chanaan autem interpretatur *mercator*, vel *negotiator*. Joſ. 5. Perlinus Conv. Sacr. diſt. 3. cap. 3. nu. 1. Manna habuit triplicem ſaporem, ſimilæ cum melle, & panis oleati. Et ſecundùm hæc ſignificat Chriſtum;

ex quo ſecundùm triplicem ejus ſubſtantiam gignitur ſpiritualis triplex ſapor; mellis ex ſubſtantia Divinitatis; panis oleati ex ſubſtantia animæ, quæ fuit pleniſſimè perfuſa oleo gratiæ; ſimilæ ex ſubſtantia corporis, à furfure fomitis, & originalis corruptionis puri. Sanct. Bonav. ſerm. 6. in Cœna Dom.

Maſſa ficorum. 4. Reg. 20. Iſajas juſſit afferi maſſam ficorum: quam cum poſuiſſet ſuper ulcus Regis, curatus eſt. Ulcus Regis eſt concupiſcentia carnis; maſſa ficorum, Corpus Chriſti. S. Thom. de Sacr. c. 1.

Medicina. *Medicamentum*. Vulnus eſt, quia ſub peccato ſumus; medicina eſt cœleſte, & venerabile Sacramentum. S. Ambroſ. lib. 5. cap. 4. Corpus Chriſti eſt medicamentum, tenebras ignorantiæ illuſtrans, morbum concupiſcentiæ ſanans, & mortem noſtram mortificans. Propter hæc tria poteſt comparari triplici dulci cibo, & medicinali; ſcilicet melli, propter primum; ficui, propter ſecundum; fructui uvæ, propter tertium. Medicamentum ſalutare. Sanct. Gregor. lib. 1. ep. 47. Euchariſtia eſt Medicina hominis. S. Thom. de Sacr. c. 2. Chriſtus eſt Medicus; ſacratiſſimum ejus Corpus eſt cibus medicinalis. S. Thom. de Sacr. c. 6.

Melchiſedech. Chriſtus eſt Melchiſedech. Geneſ. 14. qui nobis *panem, & vinum*, hoc eſt, Carnem, & Sanguinem ſuum *obtulit*. Melchiſedech eſt Rex Juſtitiæ, Rex Pacis. S. Ambr. l. 4. c. 3. & 4. de Sacram.

Memoria Paſſionis Chriſti; & Sacrificij Crucis. Heſychius in 2. Levit.

Menſa. Hic Eccleſiam tamquam menſam habuit. Mappam in menſa, fidem in Eccleſia: magna luminaria, quatuor Evangelia. Aquam Salomonis, Sacramentum baptiſmatis; panem, & vinum, Euchariſtiæ myſterium: cibos innumerabiles, ſanctas virtutes: ſervitores, diſtinctos Eccleſiæ Ordines, convivatores, univerſos Fideles: veſtes epulantium, mores Credentium: fructus pomorum, exempla Sanctorum. Petrus Cell. lib. de panib. cap. 2. Menſa myſtica; per quam & Mundus eſt ſtabilitus, & orbis terræ conſiſtit, & regnum cuſtoditur, Eccleſia multiplicatur, & DEUS ſacrificatur. Theodoretus orat. de Hypap. Menſa nutrix animarum, & vivifica. Sanct. Germanus Cont. rer. Eccl. Menſa plena viſceribus miſericordiæ. Petrus Cell. l. de panib. cap. 2. initio. Menſa regalis S. Chryſ. hom. 17. in ep. ad Hebr. Menſa ſalutis. Petr. Bleſ. ſerm. 18.

Miniſterium, in quo eſt præcipua ſalus Chriſtianorum. S. Epiph. ep. ad Joan. Jeroſ. Miraculum ſuper omnia ſtupendum. Clemens unica de Relig. & ven. Sanctor.

Mons. Chriſtus Euchariſticus eſt mons Selmon, mons Olei, mons uber, mons incaſeatus, mons pinguis. S. Auguſt. Enarrat. in pſ. 67. Mons DEI eſt Chriſtus. Selmon interpretatur, *umbra noſtri refrigerii*. (Et Chriſtus eſt mons Selmon) - quia ut dicit Gloſſa, de Corpore Chriſti manat umbra gratiæ; quæ nobis defenſaculum eſt contra incentiva vitiorum. S. Thom. de Sacr. c. 24.

Munimentum Dominicæ ſaturitatis. S. Chryſoſt. hom. 24. in 1. Cor.

Myſterium faciens, ut terra nobis ſit cœlum. Cyprianus ep. 54.

Nervus noſtræ ſalutis. S. Chryſoſt. hom. 24. in 1. Cor.

Nubes. Iſ. 19. eſt Caro, ſeu Chriſti Humanitas. S. Vinc. Ferr. ſerm. in Oct. SS. Innoc.

Numerus 25. per ſe ductus ſemper in ſe ipſum reducitur in infinitum. - Quantumlibet enim multiplicetur Euchariſtiæ Sacramentum, ſemper eſt idem ſacrificium. - Sed & binarius, & ternarius, bene congruunt Sacramento: binarius, propter carnem, & ſanguinem; ternarius, propter panem, & vinum, & aquam. Innocent. P. l. 5. c. 15.

Opus Divinorum notiſſimum, futuræ felicitatis indicium, ac Divinæ miſerationis præſagium certum. S. Laur. Juſt. ſerm. de Euch.

Ovis epulationis noſtræ. S. Ambr. in pſ. 43.

Pallium à Chriſto nobis relictum. Chryſoſt. hom. 2. ad Pop.

Panis beatitudinis. S. Athanaſ. orat. in 5. ſerm. Panis benedictus. S. Auguſt. l. 3. de Conſ. Euch. cap. 25. Panis concordiæ; quem ſi ſumunt, non litigant. S. Aug. tr. 26. in Joan Panis cor hominis confirmans. S. Ambr. ſer. 18. in pſ. 118. Panis mirabilis ſine agricultura. Greg. Nyſſ. de vita Moyſis. *Quis petit panem, numquid lapidem dabit?* Luc. 11. *Ego ſum Panis*. Joan. 6. ſed Judæis converſus eſt in lapidem offenſionis, & petram ſcandali. Roman. 9.. - *Circumdederunt me canes multi*. Pſ. 2. (quando projiciuntur, mordent lapidem.) S. Chryſol. ſerm. 55. Ipſe Chriſtus eſt panis: qui factus in virgine, fermentatus in Carne, in Paſſione confectus, in fornace ſepulchri coctus, in Eccleſiis conditus, illatus altaribus, cœleſtem cibum quotidie Fidelibus ſubminiſtrat. Idem ſerm. 63. Ipſe eſt panis, qui de cœlis deſcendit; qui Legis, & gratiæ mola aptatus in farinam; qui Crucis confectus eſt Paſſione; qui magnæ pietatis fermentatus eſt Sacramento; qui conſperſionis levis levamentum ſuſtulit de ſepulchro; qui ut Divinitatis ſuæ calore coqueretur, ipſe clibanum decoxit Inferni, &c. Idem ſerm. 71. Joſeph eſurientibus populis panem copioſè ſubminiſtrat; Chriſtus cœli pane manentes orbe toto exſaturat nationes. Idem ſerm. 146. *Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie*. Magnus iſte panis, qui replet mentem, & non ventrem. Iſte panis & noſter, & Angelorum. Iſte panis manducatur, & non finitur; iſte panis totum Mundum replet; & integer manet. Sanct. Chryſoſt. hom. de orat. Dom. Panis hordeaceus ſubvertens caſtra Madian. Judic. 6. id eſt, vires diaboli, eſt Chriſtus Euchariſticus. Hordeaceus dicitur, propter aculeos Paſſionum Chriſti. Sanct. Bonaventura ſerm. 4. de Vigil. Nat. Dom. *Vir ferens panes*. 4. Reg. 4. eſt Chriſtus. Sanct. Bonavent. ſerm. 5. de Cœna Dom. Panis iſte, 3. Reg. 19. eſt Corpus Chriſti; quo mirabiliter confortamur in laborioſis hujus vitæ actionibus, & tentationibus. S. Bonav. ſerm. 6. de Cœna Dom.

Paradiſi fons. Aſcendebat ex Paradiſo ſons fluvios emittens ſenſibiles; ex hac menſa fons aſcendit, ſpirituales emittens fluvios. Apud hunc fontem plantatæ non infructuoſæ ſalices, ſed arbores ad ipſum cœlum pervenientes, formam habentes ſemper maturam, & immarceſſibilem. Si quis æſtuat, ad hunc veniat, & æſtum refrigeret. Hic terrarum orbis eſt pretium: hoc Chriſtus emit Eccleſiam; hoc eam omnem adornavit. S. Chryſoſt. hom. 61. ad Pop.

Pax. Euchariſtia eſt pacis myſterium. S. Chryſoſt. hom. 60. ad Pop.

Pectuſculum, Lev. 10. Pectuſculum optimum eſt, & dulciſſimum animalis; ſignificat dulcedinem Corporis Chriſti. S. Thom. de Sacr. c. 4.

Petra. Declaratum videtur; quòd petra illa. Judic. 6. typum habuerit Corporis Chriſti. S. Iſid. c. 3. Judic.

Pignus vitæ. Petr. Bleſ. carm. de Euchar. 24. Pignus reſurrectionis ſecundæ. Guericus ſer. 2. de Reſurr.

Pretium noſtræ Redemptionis. Sanct. Aug. Conc. 1. in pſal. 48.

Pulmentum vitale Deitatis. Fulbertus ep. 1.

Purpura, Dominico ſanguine tincta. S. Chryſoſt. hom. ad baptizand.

Regnum DEI. Clem. Alex. 3. Pædag. cap. 2. regno dignè deguſtato, ait; ore modeſto, & clauſo, benevolentiam animi oſtendamus.

Remedia immortalium ſanitatum: S. Ambroſ. lib. de Viduis.

Requies Beatorum. Apon. l. 3. in Cant.

Sacramentum benedictionis. Tertull. lib. de Pudicit. cap. 14.

Sacramentum Charitatis. S. Thom. Opuſc. 58. c. 25.

Sacramentum magnum ſuper omnem æſtimationem, ſuper omnem intelligentiam, ſuper omnem eminentiam: in quo ſalus eſt Mundi, pretium ſæculi, pretium ſine pretio, pretium impretiabile. Bleſ. ep. 123.

Sacramentum quo ſubjugatus eſt Mundus. Sanct. Eligius hom. 8.

Sacramentum Societatis JESU. Algerus l. 1. c. 3. Et habetur ex S. Dionyſio cap. 1. cœl. hier. ſub finem.

Sacrificium pretii noſtri. S. Aug. l. 9. Conf. cap. 12.

Salus animarum noſtrarum. Sanct. Dionyſius cap. 1. Eccl. hier.

Scabellum pedum Domini. S. Ambroſ. lib. 3. de Spir. S. c. 12. Sanct. Aug. in pſal. 98. ad illud. *Adorate ſcabellum pedum ejus*.

Signacula myſteriorum Divinorum. S. Aug. hom. ult. ex 50. cap. 9.

Speculum, & ænigma; per quod nunc videmus DEUM. Theodoret. in 1. Cor. 13.

Spiritus oris noſtri. S. Bernard. ſer. 48. in Cant.

Stipendia Divina. Bleſ. carm. de Euchariſt. cap. 24.

Stipendium militiæ noſtræ. S. Paſchaſ. l. de Sacr. c. 8.

Templum illud Jeruſalem magni Sacramenti eſt res; & intelligitur ex eo Corpus Domini. S. Aug. in pſ. 73.

Teſtamentum vitæ, & ſalutis noſtræ. Rupertus l. 3. de Oper. Spir. S. c. 18.

Theſaurus univerſus benignitatis DEI. S. Chryſoſt. hom. 24. in 1. Cor. Theſaurus in agro abſconditus. S. Paſchaſ. l. de Sacr. c. 17.

Victima ſancta, qua deletum eſt chirographum, quod erat contrarium nobis: quò triumphatus eſt hoſtis computans delicta noſtra. S. Aug. l. 9. Conf. c. 13.

Vinum lætitiæ. Euſeb. 1. de demonſtr. c. ult.

Vitulus ſaginatus. S. Ambr. in 15. Luc.

Votum noſtrum. S. Aug. ep. 59. ad q. 5.

Varia.

Si quotidianus eſt panis; cur poſt annum illum ſumis à quemadmodum Græci in Oriente facere conſueverant. Accipe quotidie, qui quotidie tibi proſit. Sic vive, ut quotidie merearis accipere: quomodo Job pro filiis ſuis offerebat quotidie. S. Ambr. l. 5. c. 4. de Sacram.

Non videtis, quanta infantes animi alacritate mamillas arripiunt? qua preſſione papillis infigant labia? Non minore cupiditate nos quoque ad hanc menſam, & ad hujus calicis ſpiritualis accedamus papillam. S. Chryſoſt. hom. 83. in Matth. Nonne videtis, quanta promptitudine parvuli papillas capiant; & quantò impetu labia uberibus infigunt. Accedamus cum tanta nos quoque ad hanc menſam, & uber ſpiritualis poculi: quin imò cum majori trahamus, tamquam infantes Jactandi ſpiritus gratiam: & unus ſit dolor nobis, hac eſca privari S. Chryſoſt. hom. 60. ad Pop.

Sanguis Chriſti eſt clavis Paradiſi. S. Hieron. apud S. Thom. de Sacr. c. 27.

Chriſtus eſt Socius bonus viæ, & peregrinationis noſtræ. S. Thom. de Sacram. Alt. cap. 4.

Et noſtræ neceſſitatis ſervus. Id. ib.

Videte Regem, id eſt, JESUM Chriſtum in diademate, id eſt, in Carne. Id. ib.

TITULUS VI.

EXEMPLUM BONUM.

C*Alcar*. Equus ſignificat deſiderium; calcaria ſignificant bona exempla. Sanct. Bernardus Opuſc. de fil. prod.

Calceus. Calceamenta ex mortuis fiunt animalibus; & ſignificant patrum præcedentium exempla. Sanct. Thom. c. 7. in Cant.

Cælum. Per cœlos Apoſtoli, per Solem intelligitur Chriſtus. Et dicuntur cœli propter ſublimitatem converſationis: *Noſtra converſatio in cælis eſt*. Philipp. 3. Stellati, per multarum virtutum abundantiam - lucidi, per doctrinam, & exemplum. S. Thom. in pſ. 18.

Eſca. Piſces. Matth. 15. Sancti ſunt novi Teſtamenti; qui de fluctibus ſæculi erepti - exemplo ſuo nos reficiunt. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 15. Matth.

Liber vitæ dicitur (Chriſtus) tripliciter. Uno modo exemplum gratiæ agendæ vitæ; & ſic Chriſtus ſecundùm Humanitatem dicitur liber vitæ: quia in ipſo debemus legere vitam, quæ nobis eſt agenda, &c.. S. Thom. in 2. Apoc.

Luna. A nima comparatur Lunæ nocte ſplendenti. ſic enim anima ſe convertens lucet bono exemplo. S. Greg. in Cant. cap. 6.

Sal. Chriſtus eos (Apoſtolos) vocat Sal terræ: ad condiendum exemplo vitæ S. Thom. in 5. Matth.

Sol magnam claritatem exempli ſignificat. S. Thom. in 19. Apoc.

MALUM.

Portæ Inferi ſunt prava Fidelium opera, - qua iter perditionis oſtendunt. Rabanus apud. S. Thom. in Cat. ſup. 16. Matth.

F.

TITULUS I.

FIDES.

A*Braham* moraliter nobis virtutem fidei per exempla ſua ſignificat. Sanct. Thom. in Cat. ſup. 1. Matth.

Altare. Per Altare ſignificatur fides; per arietes duces Regis, Apoſtoli, & Eccleſiarum Prælati; per pecus, ſimplices. S. Thom. in Iſ. 60. Sicut eſt triplex templum; ità eſt triplex altare. Primum eſt Vir juſtus - hujus templi altare eſt cor. Lex. 6. *Ignis*, ſcilicet charitatis, *in Altari*, id eſt, in corde, *ſemper ardebit*. - Aliud templum eſt Eccleſia; & hujus templi altare eſt Chriſtus, vel fides. Tertium templum eſt ipſe DEUS. Apoc. 21. *Templum vidi in ea*, *&c.* & hujus altare eſt miſericordia DEI: & hoc circumdare debemus deſiderio mentis. S. Thom. in pſ. 25. Fides dicitur altare: nihil enim DEO eſt acceptum, quod non offertur ſpiritualiter in fide. S. Tho. in Apoc. 8. *Impenent vitulos* - id eſt, converſos de novo *ſuper Altare*, id eſt, ſuper fidem Chriſti. S. Thom. in pſ. 50.

Altitudo templi hujus, 3. Reg. ad fidem refertur, longitudo ad ſpem, latitudo ad charitatem. S. Iſid. c. 2. in 3. Reg. Altitudo fidei conſiſtit in cognitione æterni DEI; profundum autem in cognitione DEI Humanati. S. Bonav. Opuſc. Lum. ſ. 8.

Annulus. Thamar Eccleſiæ imaginem geſtat; quæ à Chriſto per annulum fidei, & virgam Crucis, conceptionemque ſanctæ meruit ubertatis. S. Iſid. in Alleg. Fides comparatur annulo. Annulus iſte argenteus poteſt dici; eò quòd fides inſtar argenti luceat. S. Bonav. diet. Sal. tit. 5. c. 3.

Arca Teſtamenti. Fides eſt ſicut Arca Teſtamenti. S. Iſid. in Alleg.

Argumentum. Fides eſt ſicut argumentum ad concludendum - Non ſicut, argumentum Dialecticum - aut tentativum ſed ſicut argumentum hypotheticum, id eſt, faciens ſcire. S. Bonavent. diet. Sal. t. 8. c. 5. Per iſtud argumentum probatur unitas Divinæ eſſentiæ, trinitas perſonarum unitas primæ cauſæ; multa alia, &c. Et ideo Apoſtolus ait. Hebr. 11. fidem eſſe *argumentum non apparentium*. Id. ib.

Donum DEI primum. In donis DEI primum eſt fides; per quam DEUS habitat in nobis. S. Thom. in 1. 2. Theſſal lect. 1.

Drachma, Luc. 15. eſt fides. *Didrachma*, Matth. 17. eſt fides, non tantùm in ore, ſed & in corde. Rom. 10. Corde creditur, &c.. S. Ambr. l. 1. ep. 1.

Equus. Oratio eſt legatio pro hominibus ad DEUM. Hæc equo fidei inſidens ad DEUM pergit. S. Bern. Opuſc. de fil. prod.

Facies. Quid per faciem, niſi fidem? qua à DEO cognoſcimur S. Greg. in Cant. 2.

Faſciculus hyſſopi ſignificat perfectionem, & integritatem fidei. S. Thom. de Sacr. c. 31. Limen domus eſt Chriſtus; per quem conceditur ad cœlum introitus ſup. illud Ex. 12. *Faſciculum hyſſopi tingite*.

Finis. Principium, & finis Fidelium eſt fides, ſpes, charitas. S. Ephr. Serm. de timore DEI.

Flores. In floribus fides, in fructibus virtutes deſignantur. S. Iſid. in Cant.

Folia. Virtutes ſine fide, folia ſunt. Videntur vivere; ſed prodeſſe non poſſunt: agitantur vento; quia fundamentum non habent. Quanti Gentiles habent miſericordiam, &c. Sed fructum non habent; quia fidem non habent. S. Ambr. in pſ. 1. Fidem, florem; fructum, actum intellige. S. Bern. ſer. 51. in Cant. Fides appel lata eſt ab eo, quia *Fit*, quod dicitur. Duæ ſyllabæ ſonant, cùm dicitur *Fides*. Prima ſyllaba eſt à facto, ſecunda à dicto. Interrogo ego te, utrùm credas? Dicis: Credo? Fac, quod dicis; & fides eſt. S. Aug. Ser. 237. de temp.

Fundamentum. Fides virtutum omnium ſtabile fundamentum eſt. S. Ambr. in pſ. 40. Fides eſt bonorum omnium ſpiritualium fundamentum. S. Thom. in 1. Rom. lect. 5. Fides, quæ eſt pes, & fundamentum omnis boni. S. Thom. in 1. Apoc. Fundamentum virtutis fides eſt. Fides eſt principium cultus DEI, & fundamentum ejus, quæ ſecundùm pietatem eſt, doctrinæ. S. Bonav. in Brevil. p. 1. cap. 2.

Granum ſinapis. Pro thorace fidem aſſume; ut granum ſinapis - Nam granum ſinapis leve prorſus eſt, ac rotundum, nullam habens ſciſſuram, nullum angulum - contritum habet fervorem inſignem. S. Ephr. de Panoplia. Fides comparatur grano ſinapis propter fervorem, fœcunditatem; parvitatem. S. Thom. in 17. Matth. Fides, quæ non hæſitat, grano ſinapis comparatur: quod quanto magis conteritur, tanto magis ejus fortitudo ſentitur. S. Thom. in 1. Cor. 13. ſect. 1. Si regnum cœlorum ſicut granum eſt ſinapis. Luc. 13. & fides ſicut granum ſinapis: fides utique regnum cœlorum, & regnum cœlorum eſt fides. Itaque qui fidem habet, habet & regnum cœlorum: & regnum DEI intrà nos, & fides intrà nos eſt. S. Ambr. l. 7. in Luc. Fides eſt granum ſinapis; quia calefacit. Luc. 24. *Nonne cor noſtrum ardens*, *&c.* Sanct. Ambr. ſerm. 1. de Virgin. hic ſermo eſt inter Auguſtinianos.

Illuminatio mentis eſt fides; quæ mens illuminatur à prima luce ad videndum bona ſpiritualia. S. Auguſt. Apud S. Thom. ſerm. 2. Dom. Quinq.

Initium ſalutis eſt fides. S. Thom. in 1. 1. Petri. Ubi fides eſt, initium habemus, & finem: ubi perfidia; nec initium, nec finis eſt. S. Ambr. ſer. 20. in pſ. 118.

Inſtrumentum. Hoc inſtrumentum, quod eſt fides, Solus Chriſtus fabricavit. S. Bonav. diet. ſal t. 8. cap. 5.

Itineris prævia. Sit ergo fides tibi itineris tui prævia; ſit tibi iter Scriptura Divina. Bonus eſt cœleſtis dictus eloquii. S. Ambr. ſer. 14. in pſ. 118.

Lapides duodecim - cœleſtis civitatis, ſignificare poſſunt duodecim articulos fidei; quæ eſt fundamentum omnis boni, & præmii futuri. Jaſpis, Sapphirus, & Calcedonius, ſignificant fidem. Fides debet eſſe vivens & hoc ſignificat Jaſphis, qui eſt viridis coloris; color enim in herba - viridis eſt ſignum vitæ. Et ſicut Jaſpis fugat phantaſmata; ſic fides vivens vitat omnia diaboli machinamenta. Fides debet eſſe cœleſtis & ſignat Sapphirus, qui habet cœleſtem colorem. Sicut Sapphirus, qui habet cœleſtem colorem. - Sicut Sapphirus fugat venenoſa, & mortificat araneam; ſic vera fides venenoſis ſuggeſtionibus reſiſtit. - Fides debet eſſe fortis & hæc ſignat Calcedonius; qui in colore eſt pallidus, & omnis ſculpturæ repulſivus. Sic qui habet veram fidem, per pœnitentiam eſt pallidus. Sed nullam ſculpturam extraneam peccati recipit, ſed ſecum conſervat ſolam imaginem DEI. S. Bonav. diet. ſal. tit. 10. cap. 5. Quiſquis perfectè credit, lapis eſt templi DEI; lapis eſt ſolerti apparatu lævigatus. S. Antiochus Lauræ Sabæ Abb. hom. 1. de Fide.

Lucerna. Fidei verbum eſt ſicut lucerna; à qua illuminamur ad ambulandum in vita iſta. Sanct. Thom in 5. 2. Cor. lect. 2.

Lumen. *Lux*. Fides eſt lumen intellectus. S. Tho. ſer. in feſto S. Barnabæ Apoſt. Fides comparatur luci primordiali. Fides namque eſt ſicut aurora: nam ſicut illa eſt exoſa latronibus; ſic fides odioſa eſt dæmonibus, qui ſunt latrones animarum. S. Bonav. diet. Sal. tit. 5. c. 3.

Luna. Per cœlum intelliguntur Sancti: - quia habent Solem, Lunam, & Stellas: Solem charitatis, Lunam fidei, & Stellas aliarum virtutum. S. Thom. ſerm. 2. in feſto SS. Trinit.

MARIA. Per MARIAM, Stellam maris deſignabitur fides; & per Joſeph, augmentum charitatis. S. Thom. ſerm. 3. D. infra Octav. Epiphan.

Matutina Stella eſt fides in medio nebulæ. S. Bonav. Opuſc. Lum. Ser. 1. in fine. Dicitur etiam Stella matutina. S. Iſid. in Alleg.

Medicina animæ omnium vulnerum, & una propitiatio pro delictis hominum, eſt credere in Chriſtum. S. Auguſt. ſerm. 60. de Verb. Dom. Multùm intereſt, utrum quiſque credat, ipſum eſſe Chriſtum: & utrùm credat in Chriſtum. Nam ipſum eſſe Chriſtum, & dæmones crediderunt; nec tamen in Chriſtum crediderunt. Iſte enim credit in Chriſtum; qui & ſperat in Chriſtum, & diligit Chriſtum. Nam ſi fidem habet ſine ſpe, ac ſine dilectione; Chriſtum eſſe credit, non in Chriſtum credit. Id. ſer. 61. de Verb. Dom.

Minutum. Vidua pauper. Marci 12. Eccleſiæ ſimplicitatem deſignat. Hæc in gazophylacium duo minuta mittit; quia dilectionem DEI, & proximi; ſeu fidei, & orationis, munera defert. Vener. Beda apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 12. Marci.

Oculus dexter. Fides comparatur oculo dextro; ſi inſtar oculi eſt ratio. S. Bonav. diet. ſal. t. 5. c. 3. Oculus eſt fides: ſiniſter, eſt fides de Humanitate Chriſti; dexter verò, fides de Divinitate. Iſti ſunt oculi cœci nati; qui per lutum Humanitatis, & ſputum Sapientiæ Divinitatis, aperiuntur. Sed dexter oculus Judæis eruitur; qui JESUM Hominem, & non DEUM putant. S. Bonat. ſer. 3. de Vigil. Nat. Dom.

Panis. Elias figura Chriſti: illi afferunt corvi manè panem, veſpere carnes. Huic manè, id eſt, initio Eccleſiæ, afferunt peccatores fidem, eam recipiendo; veſpere autem carnes, id eſt, carnis reſurrectionem. S. Iſid. c. 8. in 3. Reg.

Patrimonium. Fidem ſerva; quæ multò pretioſior, quàm pecunia eſt: fides enim æternum patrimonium eſt; pecunia temporale. S. Ambr. l. 1. de Sacram. c. 2.

Pes. Fides eſt pes, & fundamentum omnis boni. S. Thom. in 1. Apoc.

Petra. Fides eſt ſicut petra fundamenti. S. Bonav. diet. ſal. tit. 5. c. 3. Eſt petra duriſſima, & totius ſpiritualis ædificii fundamentum. Id. tit. 8. cap. 5.

Prælibatio cæli. Eſt prælibatio illius futuræ beatitudinis, & cognitionis, quam habebimus in patria. S. Thom. in 15. Joan. lect. 3.

Principium eſt Divinæ vocationis. S. Antiochus cit. hom. 1. de Fide.

Rachel. Fides Chriſtiana comparatur Racheli uxori Jacob pulchræ: quæ videns, quòd non generaret, dixit viro ſuo Jacob: *da mihi liberos; alioquin moriar*. Gen. 30. Ecce fides Chriſtiana. - *Quid proderit, fratres mei, ſi fidem quis dicat ſe habere, opera autem non habeat? numquid fides poterit ſalvare eum? - Fides ſine operibus mortua eſt*. Jacobi 2. S. Vinc. Ferr. ſer. 2. D. 3. Adv.

Radix arboris. Fides eſt, ut radix plantata in horto cordis; deinde mittit truncum, ſcilicet charitatis, faciens ramos, ſcilicet virtutum, & flores, & folia bonorum operum. - Et rigatur fide manè, & ſerò, dicendo: Credo in DEUM, &c. S. Vinc. Ferr. ſer. 1. Quinquageſ.

Regnum DEI dicit fidem; quæ eſt in ipſum, ac diſpenſationem Humanitatis. S. Chryſoſt. apud S. Thom. in Cat. ſup. 4. Marci.

Rete Fides eſt rete, quo concluduntur Chriſtiani. S. Bonav. ſer. 2. D. 4. Pent.

Scala. Fides eſt ſcala, quam vidit Jacob Patriarcha. S. Bonavent. diet. Sal. t. 8. c. 5. Fides eſt ſcala Jacob: duo latera, fides Deitatis, & Humanatis Chriſti: gradalia ligna, ſunt articuli fidei. S. Bonavent. ſer. 3. f. 2. Paſch.

Scutum. Scutum portatur, & ſiniſtra in manu fertur: ſic fides habetur in hac vita. S. Vinc. Ferr. ſer. 4. Dom. 22. Pent. Fides comparatur ſcuto militari. S. Bonav. diet. Sal. t. 5. c. 3.

Sephora. *Tulit Sephora acutiſſimam petram, & circumcidit, &c.* Ex. 4. Sephora fidem ſignificat: interpretatur enim, *placens adhæſit*. Per fidem adhærentes DEO placent: *Sine Fide impoſſibile placere*, *&c.* Hebr. 11. Sanct. Bonav. ſer. 2. in Circumc.

Speculum. Fides comparatur ſpeculo mundo: quia ſicut turris magna in modico ſpeculo cernitur; ſic majeſtas Divina in ſpeculo fidei repræſentatur, Sanct. Bonavent. diet. Sal. t. 5. c. 3.

Stella. Fides eſt ſicut Stella firmamenti: & præcipuè dicitur Stella maris. Dicitur etiam Stella matutinalis - Orientalis. Id. ibid. Fides eſt Stella maris in medio nebulæ. Sanct. Bonav. Opuſc. Lum. ſer. 1. in fine. Stella eſt fides, ducens ad Chriſtum. Hic non invenitur niſi Stella duce, id eſt, fide vel gratia. S. Bonav. ſer. 6. de Nat. Dom.

Tactus Fidem ſignificat. Tangit Chriſtum, qui credit in Chriſtum. Nam & illa mulier, quæ fluxum ſanguinis patiebatur, apud ſeipſam ait: *ſi tetigero fimbriam veſtimenti ejus*, *ſalva ero*. Fide tetigit; & ſanitas ſubſecuta eſt, quam præſumpſit. - Videtur ergo iſta MARIA, cui dixit Dominus: *noli me tangere*, *&c.* Eccleſiæ geſtare perſonam, quæ tunc in Chriſtum credidit (& Chriſtum tetigit) cùm aſcendiſſet ad Patrem. S. Aug. ſer. 106. de temp.

Theſaurus tuus eſt fides, pietas, miſericordia. Theſaurus noſter pretioſus intellectus (fides), eſt. Si terrenus intellectus fuerit, ſi fragilis; hæretica eum tinea, & impietatis ærugo, conſumet. Levemus ergo, & erigamus ſenſus noſtros; nec impoſſibile judicemus; ut hæc humani Corporis infirmitas ad cognitionem myſteriorum cœleſtium provehatur; cum jam ad nos Dominus JESUS - deſcenderit, ut clauſa reſeraret. S. Ambr. ſ. 12. in pſ. 118. Nullæ ſunt majores divitiæ, nulli theſauri, nulli honores, nulla hujus Mundi major ſubſtantia; quàm eſt Catholica fides: quæ peccatores homines ſalvat, cœcos illuminat, infirmos curat, cathechumenos baptizat, Fideles juſtificat, pœnitentes reparat, juſtos augmentat, Martyres coronat. S. Aug. ſer. 181. de temp.

Veſtis. Fides, & charitas ſunt veſtis nuptialis. S. Ambr. l. 7. in Luc.

Vexillum. Fides eſt ſicut vexillum regis. S. Bonav. diet. Sal. t. 5. c. 3.

Umbra Chriſti. *Sub umbra ejus*. Cant. 2. - Umbra ejus fides. Caro ejus. Mihi quomodo non obumbrat Caro, qui in myſterio manduco eam? Thr. 4. *in umbra ejus vivemus*, inter gentes, in umbra, in gentibus, in luce cum Angelis. S. Bernard. ſerm. 48. in Cant.

TITULUS II.

FIDES, SPES, CHARITAS.

A*Braham*, *Iſaac*, *Jacob*, Abraham moraliter nobis virtutem fidei per exempla ſua ſignificat. - Iſaac ſignificat ſupra *Abraham* igitur *genuit Iſaac*: quia fides generat ſpem. Jacob autem ſignificat charitatem. Charitas enim amplectitur duas vitas; activam per dilectionem proximi; contemplativam per dilectionem DEI. Activa per Liam, contemplativa per Rachel, ſignificatur. Gloſſa apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 1. Matth. Nota: DEUS eſt DEUS Abraham, conferendo fidem; Iſaac, ſpem Jacob, charitatem. Sanct. Bonavent. in pſal. 45.

Altitudo, *latitudo*, *longitudo*. Altitudo templi hujus. 3. Reg. ad fidem refertur, longitudo ad ſpem, latitudo ad charitatem. S. Iſidor. c. 2. in 3. Reg.

Aſyli tres urbes (de quibus in Deut.) ſunt Fides, Spes, Charitas. S. Iſidor. c. 19. in 19. in Gen. Deut.

Dies tres nuptiarum. Primus dies fides, ſecundus ſpes, tertius charitas: & in hoc fiunt nuptiæ: quia per eam copulatur anima DEO. S. Thom. ſer. 2. D. 1. Epip.

Fimbria. Theologicæ virtutes fimbriæ ſunt pſal. 44. quia ornamentum, & complementum cujuslibet virtutis, ſive veſtimenti ſpiritualis. Ità ferè Sanct. Bonavent. ſ. 3. Dom. 2. Pent.

Fundamentum. Fides, Spes, Charitas, omnium virtutum ſunt fundamentum. Sequentes virtutes ſunt quaſi ſuperadditiones Sanct. Anſelmus apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 1. Matth.

Herba. Fides, Spes, Charitas, ſunt herbæ virides. S. Iſid. c. 3. in Gen.

Navis.